

Godkännande
handling

Planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo) i Tranås

Dnr:

BMN 2023/105

Godkänd i Bygg- och miljönämnden:

2025-06-16

TRANÅS
KOMMUN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	4
HANDLINGAR	5
PLANENS BAKGRUND OCH SYFTE.....	5
PLANPROCESS OCH TIDSPLAN	6
PLANDATA	7
Lägesbestämning och areal	7
Markägarförhållanden.....	8
PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR.....	8
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	8
Översiktliga planer.....	8
Detaljplaner, områdesbestämmelser	10
Riksintressen.....	10
Strandskydd	11
Andra förordnanden, beslut mm	12
Inriktning för tillväxt	12
Agenda 2030.....	13
Barnkonventionen.....	13
Undersökning av betydande miljöpåverkan.....	13
NATUR	14
Mark och naturmiljö	14
Rekreation.....	16
Geotekniska förhållanden	16
KULTUR.....	17
Kulturmiljö och fornlämningar	17
BEBYGGELSEOMRÅDEN.....	17
Bostäder	17
Övrig bebyggelse, verksamheter och service.....	18
GATOR OCH TRAFIK	18
Gatunät.....	18
Gång- och cykeltrafik	19
Kollektivtrafik.....	19
TEKNISK FÖRSÖRJNING	20
RISKER OCH STÖRNINGAR	21
PROGRAMFÖRSLAG.....	22
INLEDNING	22

BEBYGGELSE- OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN	23
Bostäder	23
Rekreation.....	24
Offentlig och kommersiell service	27
Verksamheter	28
NATUR.....	29
Naturmiljö.....	29
Geotekniska förhållanden	29
KULTUR.....	29
Kulturmiljö	29
GATOR OCH TRAFIK	29
Gatunät och gång- och cykeltrafik samt parkering	29
Kollektivtrafik.....	34
TEKNISK FÖRSÖRJNING	34
KONSEKVENSER AV PROGRAMMETS GENOMFÖRANDE	36
MEDFÖRANDE KONSEKVENSER	36
Riksentressen.....	36
Natur	36
Jordbruksmark	38
Strandskydd	38
Vattenverksamhet	40
Rekreation.....	40
Mark och dagvatten	41
Miljökvalitetsnormer (MKN)	41
Kulturmiljö och fornlämningar	43
Landskapsbild	44
Hälsa och säkerhet	44
Social hållbarhet	51
Ekologisk hållbarhet	52
Alternativa bebyggelsestypers påverkan på miljö och klimat	53
FORTSATTA UTREDNINGAR OCH STUDIER	55
GENOMFÖRANDEFRÅGOR	57
GENOMFÖRDA UTREDNINGAR	58
ADMINISTRATIVA FRÅGOR.....	59
 BILAGA PROGRAMKARTA	

SAMMANFATTNING

Programmets syfte är att utreda möjligheterna att utveckla Granelund, Skobo och Skoboviken i norra delen av Tranås tätort. Utvecklingen är i linje med kommunens gällande översiktsplan, där Granelund och Skobo pekas ut som utvecklingsområden för bostäder och Skoboviken pekas ut som strategiskt område för framtiden.

Programförslaget innebär att ca 450 hushåll inom programområdet kan tillkomma vid full utbyggnad. Hushållen avses i huvudsak utgöras av villor och grupphusbebyggelse såsom radhus och parhus, men även inslag av mindre flerbostadshus bör vara möjligt. Ett par delområden för bostäder föreslås i området, såväl nordväst som sydväst om återvinningscentralen (vid Skobo respektive vid Granelund).

Inom programområdet finns ett fåtal bostadshus (i Skobo) och angränsar till ett område med bostadsbebyggelse i Granelund. Även en skola finns inom programområdet, liksom återvinningscentralen med tidigare deponi.

I de centrala delarna avses den före detta deponin omvandlas till rekreationsområde. Återvinningscentralen i Norraby kan komma att flyttas helt eller delvis. Målsättningen är att den flyttas och att marken istället, liksom deponin, kan användas för rekreation.

En utveckling av Skoboviken med framtida badmöjligheter och båtplatser föreslås.

Vid en utveckling av boende i större skala som föreslås i programmet torde frågan om barnomsorg aktualiseras. En förskola förordas i anslutning till Granelundsskolan.

Programförslaget innebär att befintligt övergripande trafiksystem, med Mjölbyvägen Norrabyvägen, Tallvägen samt Svampgatan används. Enstaka ny anslutning till Mjölbyvägen föreslås, liksom genomgående gata från Granelund till Skobo/Mjölbyvägen. Vidare behöver ett flertal lokalgator anläggas inom området. En sänkning av hastighetsbegränsningen på Mjölbyvägen förordas, vilket är positivt ur såväl trafiksäkerhetssynpunkt som bullersynpunkt.

Utbyggnad enligt programförslaget bedöms ta rimlig hänsyn till de särskilda natur- och kulturvärden som finns inom/i anslutning till programområdet. Järnvägen som är belägen en bit västerut alstrar buller. Denna aspekt har studerats under programarbetet.

Förslaget innebär att avstånd på 100 m till strandskyddsområde kring Sommen i stort upprätthålls. Dock görs vissa intrång inom strandskyddsområde vid Skoboviken avseende utveckling av rekreationsmöjligheter. Strandskyddsfrågan studeras särskilt i fortsatt arbete.

Programförslaget bedöms preliminärt ej innebära en betydande påverkan på miljön. Ingen betydande påverkan bedöms preliminärt ske på de riksintressen som berörs av programförslaget. En större utveckling med båt- och badbryggor kan eventuellt innebära betydande miljöpåverkan. I samband med fortsatt arbete, för efterföljande detaljplaner och i samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet, behöver särskilda bedömningar göras. Ny kunskap kan tillkomma som gör att ställningstagandet kan revideras i senare skede.

INLEDNING

HANDLINGAR

Till planprogrammet hör följande handlingar:

- Planbeskrivning (denna handling)
- Programkarta (bilaga)
- Undersökning av betydande miljöpåverkan (bilaga)
- Samrådsredogörelse

PLANENS BAKGRUND OCH SYFTE

Bakgrund

I gällande översiktsplan antagen 2022 finns både Granelund och Skobo med som utvecklingsområden för bostäder. Skoboviken pekas ut som strategiskt område för framtiden. I det nationella förslaget för nya stambanor för höghastighetståg fanns förslag på ett stationsläge norr om Tranås tätort, med möjlig placering i närheten av Granelund/Skoboviken. I december 2022 meddelade regeringen att arbetet med nya stambanor skulle avslutas och det pågår inte längre någon planering av en ny station i närheten av planprogramsområdet.

Granelundsskolan håller på att byggas och hösten 2025 beräknas den nya skolan öppnas.

Kommunen har initierat önskemål om att pröva om det är möjligt att använda aktuellt programområde för i huvudsak bostadsbebyggelse och rekreatiönsändamål.

För Tranås kommun är det av stor vikt att kunna erbjuda nya attraktiva lägen för bostäder så att kommunen kan utvecklas och växa. Kommunens inriktning för tillväxt är bostäder med fokus på småhus. Samtidigt som det är viktigt för kommunen att bevara och utveckla natur- och rekreatiönsvärden för både invånare och besökare.

Kommunen vill genom detta program översiktligt pröva möjligheten genom att beskriva idéer och på så sätt tidigt i processen få in synpunkter från allmänheten, förvaltningar och myndigheter. Genom programsamrådet ges berörda möjlighet till insyn och påverkan i ett tidigt skede innan eventuellt beslut om detaljplan sker.

Syfte

Programmet avser att belysa aktuella och framtida viktiga planeringsfrågor för att skapa möjligheter att utveckla området för bostäder och rekreation i utkanten av Tranås tätort.

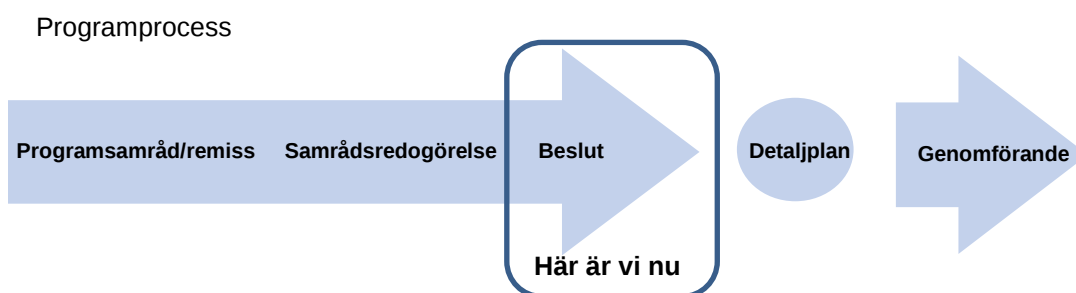
Ett program innehåller en beskrivning av rådande förutsättningar samt ett övergripande förslag till förändring och medförande konsekvenser. Programmet kan ses som ett "uppslagsverk" att tillgå för att enklare och snabbare kunna upprätta detaljplaner.
--

Syftet med planprogrammet är att:

- Utreda möjlig infrastruktur.
- Ta fram övergripande idéer för bostadsbebyggelsen.
- Utreda hur bebyggelse och infrastruktur kan förhålla sig till den kuperade terrängen.
- Utreda behov och lokalisering av samhällsservice.
- Utreda viktiga kopplingar för både infrastruktur och naturvärden/rekreation.
- Utreda rekreationsmöjligheter för allmänheten i Skoboviken och omvandling av deponiområdet.
- Förbereda för kommande detaljplaner, till exempel beskriva etapper.

PLANPROCESS OCH TIDSPLAN

När kommunen väljer att göra ett program gäller samma regler för samråd som när ett detaljplaneförslag tas fram. För samråd är det tillräckligt att kommunen ger tillfälle till samråd. Detta program är ett första steg innan beslut tas om fortsatt arbete med mer detaljerade förslag. Det är här vi är nu. Programmet avses ligga till grund för beslut om en detaljplanläggning enligt bestämmelserna i Plan- och bygglagen (PBL).

Programprocessen

Det finns inte något krav på att kommunen ska ta fram ett program inför kommande detaljplanering. Ett planprogram kan underlätta för kommande detaljplaner och vara till fördel vid komplicerade planer som berör många.

För att få in synpunkter, klarläggande och möjligheter inleds programprocessen med ett programsamråd med myndigheter, organisationer och allmänheten. Efter att programmet har varit ute på samråd och samrådsmöte med allmänheten har genomförts, skall kommunen sammanställa alla skriftliga synpunkter som inkommit i en *samrådsredogörelse*. Kommunens politiker skall med hjälp av bland annat samrådsredogörelsen ta ställning till planeringsstrategin för hela eller delar av programområdet.

Kommunen ska även undersöka om ett genomförande av efterföljande detaljplan eller detaljplanerna kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Vid framtagandet av planprogrammet är det viktigt att inkludera närboende och övriga medborgare i Tranås kommun då det är nytt och stort område som kommer förändras. Programsamråd hölls under våren 2025 och därefter bereddes programmet inför beslut i politisk instans om planeringsstrategin för Granelund/Skoboviken. Programmet godkändes

under sommaren 2025. Programmet kommer sedan följas av flera detaljplaner. Preliminärt kan den första av dessa detaljplaner antas år 2026.

I samband med arbetet med kommunens gällande översiktsplan har även samråd skett med allmänheten kring planeringsfrågor i området. Allmänheten har då givits möjlighet att även då inkomma med synpunkter.

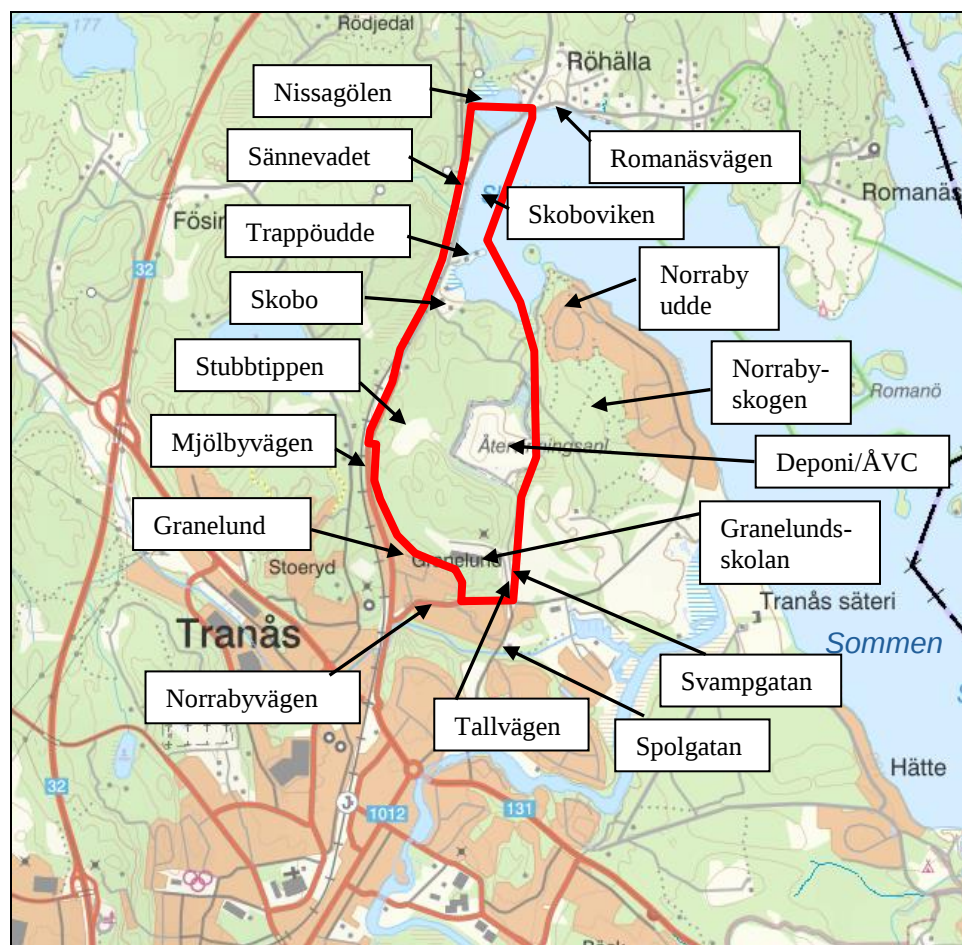
Detaljplaneprocessen

Efter beslut i politisk instans i kommunen kan detaljplanläggning påbörjas med programmet som underlag.

En detaljplan beskriver mer ingående vad som är tillåtet i en framtida utveckling av området. Myndigheter, organisationer och berörda sakägare m.fl. har under detaljplaneskedet rätt att lämna synpunkter ytterligare två gånger, vid ett detaljplanesamråd och slutligen vid granskningstillfälle.

PLANDATA

Lägesbestämning och areal

Aktuellt programområde inom röd linje.

Programområdet ligger i anslutning till norra delen av Tranås tätort, öster om järnvägen, cirka 2 kilometer från Tranås station. Programområdet innefattar område för framtida bostäder i Skobo och Granelund, inklusive Norraby deponi, samt Skoboviken utmed Mjölbyvägen upp till Nissagölen och Romanäsvägens anslutning med Mjölbyvägen. Programområdet är cirka 143 hektar stort. Planprogrammets geografiska utbredning redovisas i bilden ovan.

Markägarförhållanden

Programområdet innefattar ett flertal fastigheter. Programområdet omfattar del av fastigheten Norraby 3:1, Humlan 1, som är i kommunal ägo. Förvärv pågår för Toketrappan 2:1 (avses övergå till kommunal ägo). Privata fastigheterna Norraby 3:25, Norraby 3:28, Norraby 3:29, Norraby 3:30, Norraby 3:31, Toketrappan 2:2, Toketrappan 2:3, Toketrappan 2:7, Toketrappan 2:8, Sännevadet 3:1, Sännevadet 3:2, Sännevadet 3:3 berörs likaså. Trafikverkets fastighet Säby 7:1 berörs i mindre grad i västra gränsen mot järnvägen. I övrigt kan nämnas att vägsamfälligheten Röhälla GA 10 för del av Mjölbyvägen berörs liksom mindre del av vägsamfälligheten Röhälla GA 11 för del av Romanäsvägen.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktliga planer

I gällande översiktsplan antagen 2022 pekas Granelund och Skobo ut som utvecklingsområden för bostäder. Skoboviken pekas ut som strategiskt område för framtiden. Se bild nästa sida.

Markanvändningen som föreslås i översiktsplanen:

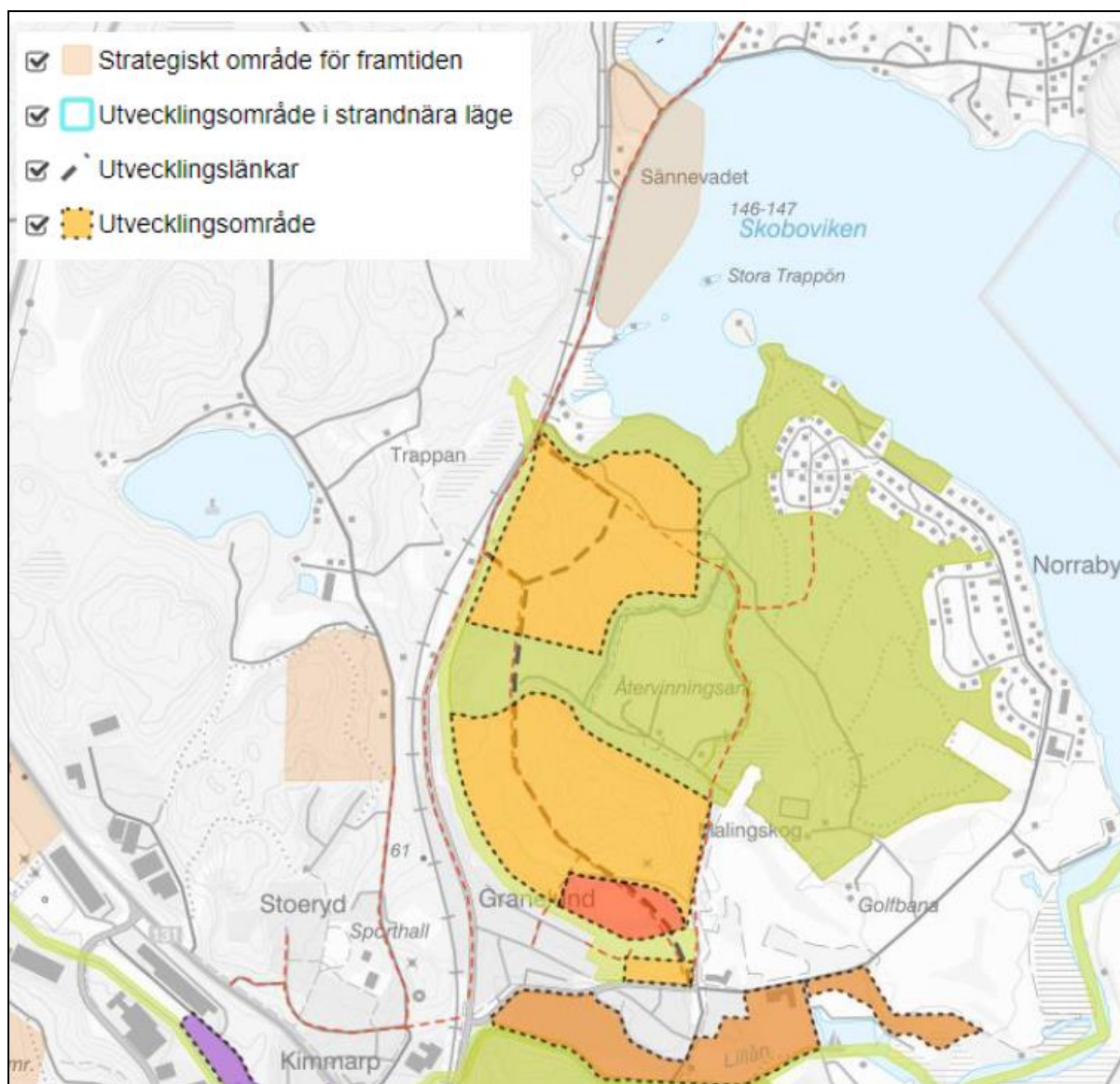
- Västra delen - bostadsbebyggelse. Utbyggnaden föreslås delas upp i en sydlig del mot Granelund och en nordlig del mot Skobo. Grönområde avsätts mellan de två bostadsområdena.
- Inre delarna - Rekreationsområde som i söder ansluter till golfbanan och i norr till sjön. Den före detta deponin omvandlas till rekreationsområde. Längs järnvägen sparas en korridor för biologisk spridning och som buffert mot järnvägsbuller.
- Befintlig infrastruktur tillvaratas. Primär anslutning till området är söderifrån, men utbyggnad i norr aktualiserar ytterligare anslutningar. Krävs åtgärder i gång- och cykelbanenätet, bland annat till nya Granelundsskolan.
- Blandad bebyggelse, utveckling av området planeras på medellång sikt (<15år). Ca 300 bostäder i Granelund och 150 i Skobo.
- Skobo-småbåtshamn. Området längs Skoboviken bedöms ha goda förutsättningar för framtida etablering av ny småbåtshamn.

Särskild hänsyn enligt översiktsplanen:

- Rekreation och friluftsliv i inre delar samt kopplingar mot sjön Sommen.

- Naturvärden, till exempel gammal tallskog.
- Möjlighet att fördröja dagvatten
- Buller och risker från järnväg, riskhänsyn 150 m avseende farligt gods
- Föroreningar från tidigare deponi, begränsar byggbar mark
- Verksamhetsbuller från återvinningscentral, markarbeten på fd deponiområdet
- Reservation för höghastighetsjärnväg och stationsläge.

(I det nationella förslaget för nya stambanor för höghastighetståg fanns förslag på ett stationsläge norr om Tranås tätort, med möjlig placering i närheten av Granelund/Skoboviken. I december 2022 avbröt regeringen arbetet med nya stambanor, det pågår inte längre planering av en ny station i närheten av området.)

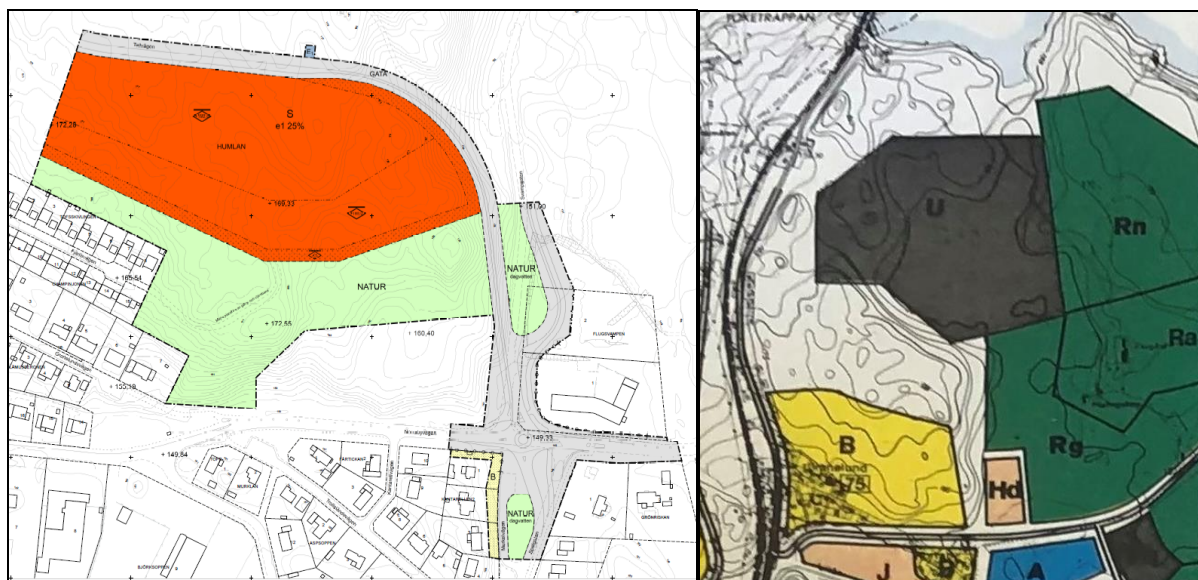

Utsnitt från Tranås översiktsplan antagen 2022.

Detaljplaner, områdesbestämmelser

Programområdet är sedan tidigare i huvudsak inte detaljplanlagt. En detaljplan gäller för Granelundsskolan i sydöstra delen. Planen vann laga kraft 2020. I anslutning till programområdet finns detaljplanlagda områden, såsom ett par detaljplaner för Granelunds befintliga bostadsområde, sydväst om programområdet. Ett par detaljplaner finns strax öster om programområdet i Norraby, för bostäder respektive för bland annat naturpark (skogsområde).

En generalplan upprättad 1981 finns för Tranås tätort. Generalplan motsvarar områdesbestämmelser enligt Boverkets websida; *I plan- och bygglagen anges ett antal punkter i övergångsbestämmelserna som beskriver hur äldre planers giltighet ska bedömas. Generalplaner ska även i fortsättningen gälla som områdesbestämmelser.*

Utsnitt ur detaljplan för skolan (från 2020) i rött, respektive ur Generalplan upprättad 1981. Område "U" och "B" i högra bilden (Generalplan) ingår delvis i programområdet.

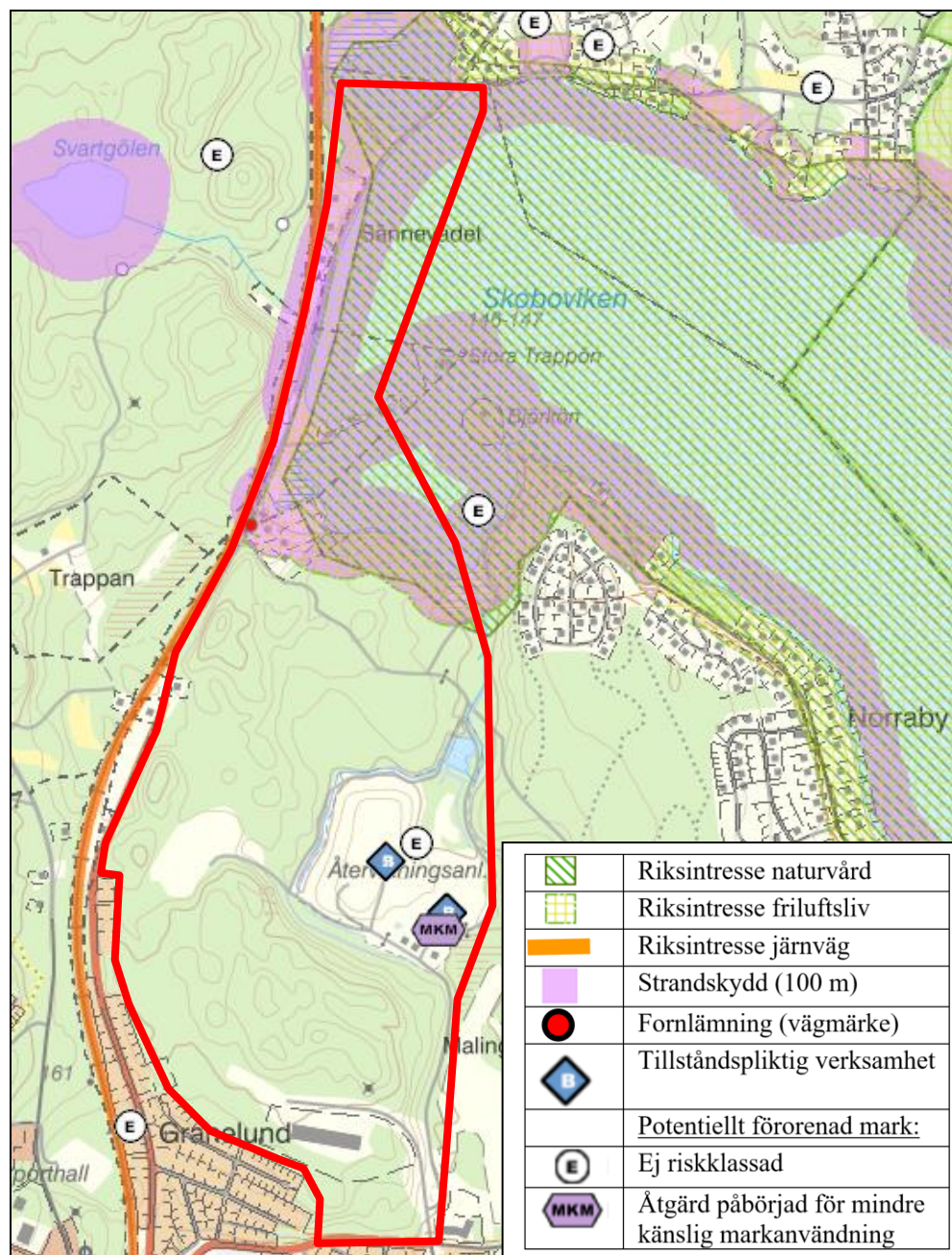
Generalplanen anger ett större område för "Upplagsändamål" ("U" i ovan bild) kring återvinningscentralen/deponin inom programområdet. Inom programområdet kring Granelundsskolan och i anslutning till befintliga bostäder i Granelund pekas mark ut för bostäder ("B" i ovan bild) i generalplanen.

Riksintressen

Sommen utgör riksintresse för naturvården enligt 3 kapitlet miljöbalken. Sjön utgör likaså riksintresse för friluftslivet enligt 3 kapitlet miljöbalken. Riksintresset för friluftsliv sträcker sig även in över land ca 100 m i vissa delar av programområdet.

Programområdet berörs av influensområde med höjdbegränsningar (MSA-tytor) för riksintresset flyg för Linköping-SAAB:s flygplats enligt 3 kap. 8 § MB. De typer av objekt som kan påverka MSA-tytan är mycket höga byggnadsverk. Detaljplaner inom influensområden och innehållande byggnader överstigande 20 meter ska insändas till Luftfartsverket för synpunkter.

Strax väster om programområdet passerar Södra stambanan (järnväg) som är av riksintresse enligt 3 kapitlet miljöbalken.

Diverse intressen i området. Exempelvis är Sommen av riksintresse för naturvård liksom friluftsliv.

Strandskydd

Utmed sjön Sommen/Skoboviken samt Nissagölen råder strandskydd 100 meter från strandlinjen, såväl på land som ut i vattnet.

Övriga diken och vattenstråk bedöms inte omfattas av strandskydd. Se vidare i delen *Konsekvenser av programmets genomförande*.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vattnet för djur- och växtlivet. Strandskyddet omfattar normalt land- och vattenområden 100 meter från strandlinjen.

I princip får inga byggnader eller anläggningar uppföras inom strandskyddsområdet, med undantag för anläggningar för jordbruk, fiske eller skogsbruk.

För att en dispens ska kunna beviljas krävs att det finns särskilda skäl. Som särskilda skäl får man endast använda något av de sex särskilda skäl som anges i miljöbalken 7 kapitlet 18 c §. Sex särskilda skäl finns för dispens:

- Området är ianspråktaget, inom hemfridszon eller tomtplatsavgränsning.
- Området är väl avskilt från stranden av till exempel en större väg eller järnväg.
- Området behövs för en anläggning som måste ligga vid vatten.
- Området behövs för att utvidga en pågående verksamhet.
- Området behöver användas för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet.
- Området behöver användas för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Utöver ovan process med dispensförfarande kan förfarande via upphävande av strandskyddet bli aktuellt för ett område i samband med att en ny detaljplan antas, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att detaljplanera området väger tyngre än strandskyddets syften. De särskilda skäl som gäller för att upphäva strandskyddet är samma som för att bevilja en dispens, se 7 kap. 18 c–d § miljöbalken.

Andra förordnanden, beslut mm

Bland annat uppmärksammas följande förordnanden, beslut mm:

Det finns 1 registrerad fornlämning, vägmärke (RAÄ-nummer Tranås 6:1), längs Mjölbyvägen vid tomtgräns mellan Norraby 3:29 och Toketrappan 2.

Järnvägen (Södra Stambanan) är rekommenderad primärled för farligt gods. Risker behöver bedömas angående bebyggelse inom 150 m från farligt godsled.

Markavvattningsföretag (Tranås invallningsföretag, 1941) finns något sydväst om programområdet.

Inriktning för tillväxt

Tranås kommuns ”Inriktning för tillväxt” är antagen 2021-06-07 och gäller tills vidare som dokument för ekonomisk hållbarhet. Inriktning för tillväxt har en fokusgrupp i åldern 30-50 år i arbete. Detta är en grupp som kommunen önskar öka. Sett till den demografiska befolkningskurvan för Tranås kommun så behöver andelen invånare öka i åldersspannet 30-50 år för att kommunen ska få en jämnare åldersfördelning. För att nå detta mål har Tranås kommun tagit fram en åtgärdsplan som lägger fokus på:

- Kraftig ökning av beståndet av villor i områden med olika beskafterheter. Detta kan i andra hand också handla om villalikhande former typ radhus, parhus. Upplåtelsetorm: Äganderätt alternativt i andra hand bostadsrätt.
- Måttlig ökning av lägenhetsbeståndet med upplåtelsetorm bostadsrätt/äganderätt i syfte att stimulera flyttkedja samt som mindre komplement i nya bostadsområden för blandad upplåtelsetorm.
- Bibehålla och förädla befintligt bestånd av hyresrätter. Huvudprincip: nyproduktion i syfte att förädla befintligt bestånd eller som mindre komplement i nya bostadsområden för blandad upplåtelsetorm.

Det här projektet fokuserar på att planera för ny bebyggelse av olika slag, främst i form av småhus, men också inslag av mindre flerbostadshus.

Agenda 2030

Tranås kommun strävar efter en långsiktig hållbar utveckling - ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Begreppet hållbar utveckling definieras av FN som "en utveckling tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov".

Världens stats- och regeringschefer antog år 2015 Agenda 2030 och 17 globala mål som beskriver hur världen ska arbeta för hållbar utveckling. Sveriges riksdag har beslutat om 16 miljökalitetsmål. Tranås kommun ska bidra till de globala målen på lokal nivå genom att implementera Agenda 2030 i det strategiska arbetet. Implementeringen av Agenda 2030 resulterar i ett hållbart samhälle.

Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. FN:s barnkonvention gäller som utgångspunkt för beslut som rör barn och unga, däribland beslut om samhällsplanering och stadsutveckling. Planens genomförande och dess konsekvenser kommer att påverka barn. FN:s konvention om barns rättigheter slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Huvudprincipen är att barnets bästa alltid ska komma i första rummet. Artikel 31 handlar om barnets rätt till lek, vila, fritid samt att delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Frågeställningar som berör barn och barnens bästa är ständigt närvarande under planeringsarbetet då de är en förutsättning för god stads- och samhällsbyggnad. Viktigt i planeringen är även en trygg trafikmiljö. Ett väl utvecklat gång- och cykelnät är viktigt för alla, men framförallt för ungdomar och barn.

Undersökning av betydande miljöpåverkan

En undersökning om behovet att upprätta en strategisk miljöbedömning har genomförts. Programförslaget bedöms preliminärt ej innebära en betydande påverkan på miljön. Någon miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bedöms preliminärt därför inte vara nödvändig. Men då det är ett tidigt skede skulle utredningar kunna visa på ny kunskap som påverkar bedömningen av betydande miljöpåverkan.

Ingen betydande påverkan bedöms preliminärt ske på de riksintressen som berörs av programförslaget. En större utveckling med båt- och badbryggor kan eventuellt innebära

betydande miljöpåverkan. I samband med fortsatt arbete, för efterföljande detaljplaner och i samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet, behöver särskilda bedömningar göras.

Planprogrammets redovisning av miljökonsekvenser bedöms som tillräcklig i detta skede. Ställningstagandet grundar sig på följande aspekter:

- Inga särskilt höga naturvärden påverkas. Påtagliga naturvärden förordas bevaras och åtgärdsförslag ges utifrån utförd naturinventering och artskyddsutredning.
- Riksintresse för natur bedöms inte påverkas på något betydande sätt. Denna fråga behöver dock studeras ingående i samband med fortsatt arbete, främst i samband anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet. En naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete.
- Strandskydd påverkas endast genom utveckling för allmänhetens tillgänglighet till Skoboviken. En utveckling av båt- och badändamål prövas via anmälan/tillståndsprövning för vattenverksamhet. Föreslagen planering torde vara i linje med riksintresset för friluftsliv.
- Bullerutredning är utförd. Störningsnivåer bedöms vara hanterbara.
- Projekt pågår för att hantera föroreningar vid deponin med mera. Ytterligare utredningar, provtagningar med mera förordas. Åtgärder föreslås för dagvattenhanteringen.

I samband med fortsatt arbete, för efterföljande detaljplaner och i samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet, behöver särskild bedömning göras. Ny kunskap kan tillkomma som göra att ställningstagandet kan revideras i senare skede.

NATUR

Mark och naturmiljö

Inga naturvärden enligt Länsstyrelsens inventering, naturvårdsprogram eller dylikt berörs. Ej heller utmarkerade/inmätta träd. Inga naturvärden enligt Skogsstyrelsens inventering berörs. Våtmarksinventering (VMI) gäller för delar av området med återvinningscentralen.

Stora delar av programområdet består av skogsmark. Marken är kuperad, i synnerhet i skogspartierna. Marknivåerna i området är i huvudsak på från ca 147 m ö h vid Sommens vattenyta, upp till ca 193 m ö h som högst i Granelundsområdet.

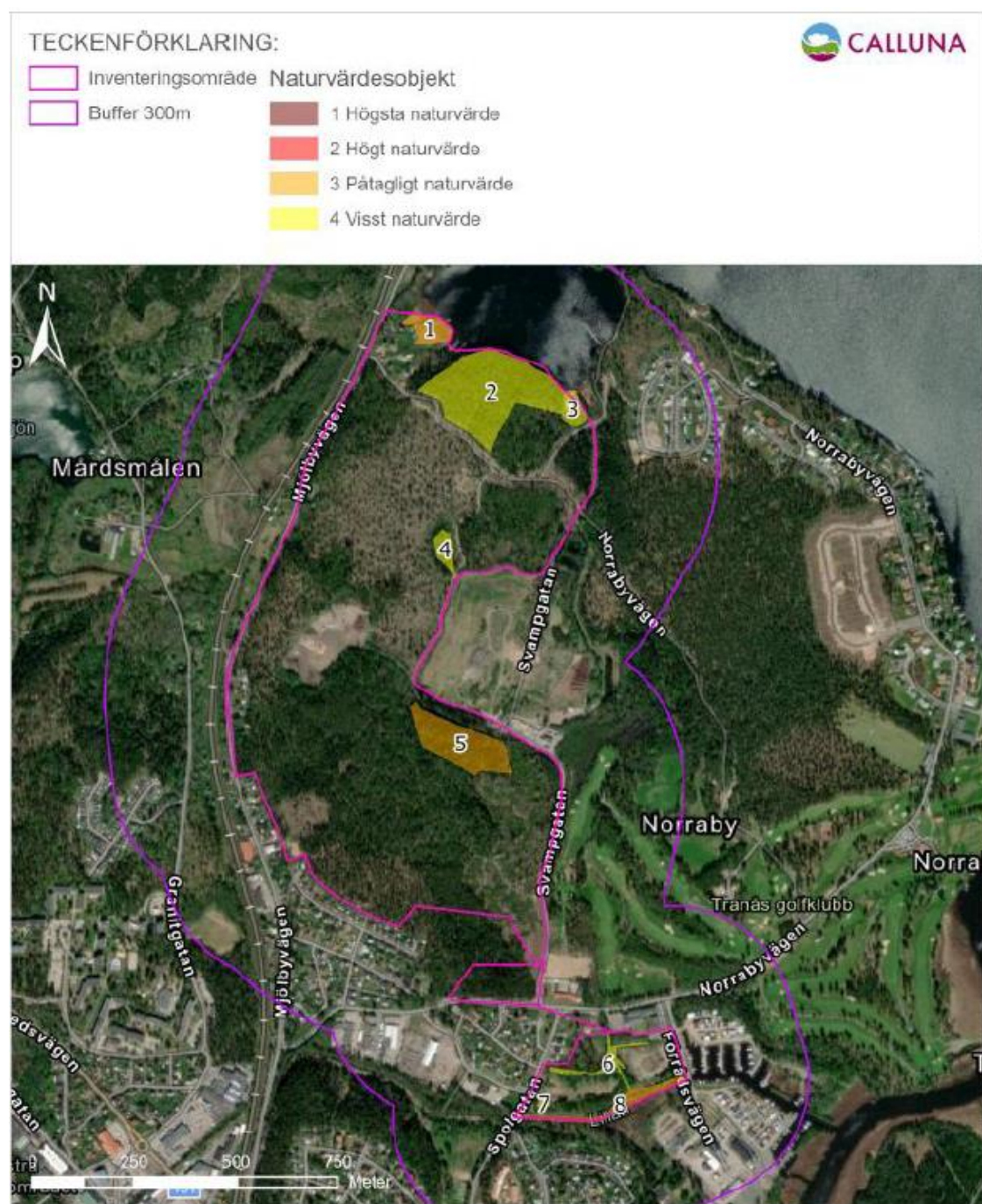
I Granelundsområdet (strax söder om återvinningscentralen/deponi/stubbtippen) finns högre vegetation i form av barrträd, främst tall av relativt hög träålder. Vissa delar utgörs av barrblandskog och norra delen av Granelundsområdet, i norrsluttningen, är framförallt granskog. Östra delen av Granelundsområdet avverkades för några år sedan.

Större avverkning av Skoboområdet (direkt norr om återvinningscentralen/deponi/stubbtippen) gjordes för några år sedan. En del gles trädvegetation, främst tall, bevarades. Närmast Skobovikens södra strandlinje finns tallskog. Avverkningsanmälan har gjorts inom flera områden vid Granelund och Skobo, exempelvis kring Granelundsskolan (väster och sydost om skolan), mellan stubbtippen och Mjölbyvägen och utmed Sommen nära utloppet till sjön.

Utmed Skoboviken längs Mjölbyvägen finns inslag av trädvegetation av varierat slag.

Programområdet omfattas av en skogsbruksplan. Granelundsområdet anges i huvudsak som "Gallringsskog" och Skobo som "Röjningsskog". Inslag av "Kalmark/Föryngring", "Föryngringsavverkning" finns i dessa områden. Ett område i Granelund anges som "Naturvård orörd" och motsvarar det område som i utförd naturvärdesinventering bedöms som område med "påtagligt naturvärde" (se vidare nedan). Vid Nissagölen finns ett område närmast strandlinjen som anges som "Naturvård skötsel". Återvinningscentralen och stubbtippen, liksom strandremsan utmed Skoboviken utgör "Övrig landareal".

Naturvärdesinventering

Utsnitt från Naturvärdesinventeringen som visar lokalisering av naturvärdesobjekt.

En naturvärdesinventering (NVI) av Granelund och Skobo har genomförts 2023. En NVI syftar till att beskriva och värdera naturområden av betydelse för biologisk mångfald inom ett avgränsat område. Inom planprogramsområdet identifierades fem naturvärdesobjekt, som totalt utgör ca 8,2 hektar. Dessa områden klassificerades som tre objekt med *Visst naturvärde* (naturvärdesklass 4) och två objekt med *Påtagligt naturvärde* (naturvärdesklass 3). Inga objekt identifierades med *högsta naturvärde* (naturvärdesklass 1) eller med *högt naturvärde* (naturvärdesklass 2).

Naturvärdesobjekt 5, med *Påtagligt naturvärde*, karaktäriseras av en granskog i en blockrik nordsluttning med inslag av äldre träd, lövträd, död ved och mossbevuxna stenblock. Naturvärdesobjekt 1, också med *Påtagligt naturvärde*, karaktäriseras av en limnisk strand bevuxen med vass. Objekten med *Visst naturvärde*, naturvärdesobjekt 2, 3 och 4, utgörs av en medelålders tallskog med ett undre trädsikt av blandade trädslag, en ung och snårig lövsumpskog/strandskog, samt en ung blandsumpskog.

Generellt gäller att naturvärdesobjekt av klass 1 och 2 har så höga värden för biologisk mångfald att påverkan bör undvikas. Även naturvärdesobjekt med lägre naturvärdesklass (3 och 4) och landskapsobjekt kan ha sådana naturvärden och vara särskilt känsliga från ekologisk synpunkt att påverkan bör undvikas, annars om möjligt minimeras. I landskap där naturvärdena över lag är låga kan även påverkan på objekt med klass 3 och 4 behöva undvikas.

I naturvärdesinventeringen ingick även en fördjupad fågelinventering. Eftersom flera fågelarter som omfattas av skydd enligt artskyddsförordningen återfanns inom planprogramsområdet har en artskyddsutredning genomförts under 2024. Se vidare under *Konsekvenser av programmets genomförande* för slutsatser, rekommendationer med mera.

Rekreation

Aktuellt programområde bedöms inte frekvent användas för rekreation, men några grusvägar och stigar finns inom programområdet. Närliggande skogsområde i Norraby används för rekreation. Sommen används för båtändamål. En båtbygga (gemensamhetsanläggning) med ett 40-tal båtplatser finns i Skoboviken, något söder om Björkö (strax utanför programområdet). Nissagölen och Sommen, vid korsningen Mjölbyvägen/Romanäsvägen, används för båtändamål. Något öster om programområdet finns en golfbana. En lekplats finns strax sydväst om Granelundsskolan, norr om husen utmed Fjärilsvägen.

Geotekniska förhållanden

En översiktlig geoteknisk undersökning har år 2016 tagits fram för Granelund och Skobo (ej Skoboviken) med syftet att översiktligt klargöra rådande markförhållanden. Ett sammandrag från undersökningen följer nedan.

Området är generellt väldigt kuperat med delvis branta slänter. Jordartskartor från SGU redovisar att geologin domineras av morän, berg och berg med tunt eller osammanhängande ytlager av morän. Ett mindre torvparti och en storblockig yta redovisas i den nordöstra delen samt en fyllningsyta (deponi) i den centrala delen. Av betydelse är den rikliga mängden ytblock, som ställvis är mycket stora, som förekommer inom stora delar av området.

Berg i dagen finns inom området. Berget anses generellt vara relativt ytligt beläget, vid terrassering av området kommer således bergnivåerna att vara en starkt bidragande faktor avseende projekterade marknivåer, utförande och kostnader. Enligt SGU:s berggrundskarta utgörs berggrunden huvudsakligen av granit. Den bitvis mycket kuperade topografin ger att betydande schakt- och fyllningsarbeten måste utföras. Generellt bedöms inga problem med grundläggning förekomma.

Innan exploatering av området utförs bör kompletterande geotekniska undersökningar utföras. Ett förslag till hur en exploatering ska ske, där ungefärliga planerade marknivåer och typ av byggnation framgår, bör tas fram inför framtida geotekniska undersökningar. Vidare undersökningar bör bland annat innefatta jord-bergsonderingar och mer heltäckande karteringar av berg i dagen för vidare bestämning av bergnivå. Den geotekniska undersökningen bedöms vara tillräcklig som underlag för planprogrammet.

Den geotekniska undersökningen omfattade ej Skoboviken längs Mjölbyvägen. Vid Skoboviken utmed Mjölbyvägen finns enligt SGU:s jordartskarta isälvssediment, morän och fyllning (utfyllningar har gjorts i sjön för Mjölbyvägen för en längre tid sen). Vid anläggningar kring strandlinjen och i vatten bör geoteknisk undersökning göras.

KULTUR

Kulturmiljö och fornlämningar

Inga särskilt utpekade byggnader av kulturvärde finns (i kulturmiljöprogram till exempel). Det finns en registrerad fornlämning, ett vägmärke (RAÄ-nummer Tranås 6:1), längs Mjölbyvägen vid tomtgräns mellan Norraby 3:29 och Toketrappan 2.

En arkeologisk utredning etapp 1 och 2 har år 2017 genomförts för Granelund och Skobo av Jönköpings läns museum. Rapporten innefattar en landskapshistorisk analys som drar slutsatsen att området under historisk tid inte ansetts lämplig för bosättning eller uppodling.

Undersökningsresultat visade ett område (söder om nya Granelundsskolan) med stensättningar som misstänktes vara gravar. Under 2018 genomfördes en arkeologisk förundersökning. I undersökningens rapport redovisas resultatet att anläggningar inte var gravar, utan röjningsrösen mot naturliga moränhöjningar i terrängen. Tolkningen av anläggningar som gravar har därför utgått. I övrigt grävdes fyra provgropar inom de två områden som ansågs lämpliga som boplatslägen. Inga indikationer på mänsklig verksamhet av förhistorisk karaktär kunde påvisas. Kommunen bedömer att det inte krävs någon mer arkeologisk utredning inom planprogramsområdet. Även Länsstyrelsen gör denna bedömning.

BEBYGGELSEOMRÅDEN

Bostäder

I Skobo/Trappöudde mellan Mjölbyvägen och Skoboviken finns knappt 10 bostadshus. Även väster om Mjölbyvägen längs Skoboviken (Sännevadet med mera) finns ett mindre antal hus samt frälsningsarméns sommarkyrka.

I sydväst angränsar Granelunds bostadsområde. Bebyggelsen består av traditionell villa- och småhusbebyggelse. Bostadstomter finns även direkt norr om programområdet vid Mjölbyvägen/Romanäsvägen.

Övrig bebyggelse, verksamheter och service

Norraby återvinningscentral (ÅVC), med ett tiotal byggnader, ligger inom programområdet. Den används idag endast som en återvinningsstation. Fram till 2017 fungerade även anläggningen som omlastningsstation för kommunens hushållsavfall för vidare transport till förbränningsanläggning. Omlastningsstationen har flyttats till ett industriområde i södra Tranås. Arbete med att avsluta deponin pågår och för närvarande är ytan täckt men inte tät. Sluttäckningen beräknas vara klar 2030.

Återvinningscentralen (inklusive deponiområdet) har tillstånd för sin verksamhet. Diskussioner gällande flytt av ÅVC verksamheten från Norraby har förekommit sedan lång tid tillbaka i tiden. I såväl avfallsplan som översiktsplan finns tankar om att verksamheten på sikt ska byta lokalisering.

Granelundsskolan F-6, med plats för ca 500 elever, ligger i sydöstra delen av programområdet. Skolan bedöms uppfylla behovet av skolplatser. Förskola saknas i området.

Storgatan och Tranås centrum som är beläget ca 2-3 km från programområdet innehar ett brett kommersiellt serviceutbud.

GATOR OCH TRAFIK

Gatunät

Programområdets delområde Granelund med skolan angörs söderifrån via Tallvägen som ansluter till Norrabyvägen. Återvinningscentralen nås via Tallvägen/Svampgatan från Norrabyvägen.

Befintlig bebyggelse i Skobo angörs via grusväg förbunden med Mjölbyvägen, förutom enstaka bostäder som har utfart mot Mjölbyvägen.

Längs Skoboviken, utmed Sommens strand, har mark fyllts ut för ny sträckning av Mjölbyvägen någon gång på 1950-60-talet. En rest av den gamla vägen finns kvar i ett avsnitt något öster om järnvägen.

På Mjölbyvägen, från och med i höjd med stubbtippen och norrut, är det enskild väghållare (vägsamfälligheten Romanäs GA 10). Söder därom är det kommunalt väghållaransvar. Kommunen är väghållare även för Norrabyvägen och Tallvägen. En mindre del av Romanäsvägen ingår i programområdet. Vägen har enskilt väghållaransvar (vägsamfälligheten Röhälla GA 11). Grusvägen i Skobo har enskilt väghållaransvar, liksom Svampgatan mot återvinningscentralen.

För Tallvägen, Svampgatan (södra delen), Norrabyvägen samt Mjölbyvägen upp till i höjd med stubbtippen gäller hastigheten 50 km/h. För Mjölbyvägen norr om stubbtippen, grusvägen i Skobo och Svampgatans norra del gäller 70 km/h. Gatustandarden bedöms vara god.

Trafikmätningar har gjorts på olika vägavsnitt enligt nedan, årsdygnsmedeltrafik (ÅDT) med mätår inom parentes:

- Norrabyvägen, väster om korsningen med Tallvägen 1399 ÅDT (2017)
- Spolgatan (över Lillån) 2299 ÅDT (2017)
- Svampgatan mot återvinningscentralen 673 ÅDT (2017)
- Mjölbyvägen (södra delen) 1870 ÅDT (2019)
- Mjölbyvägen (mellersta delen) 1550 ÅDT (2024)
- Mjölbyvägen (vid Skoboviken) 1361 ÅDT (2024)
- Mjölbyvägen (vid Romansvägen korsning) 844 ÅDT (2020)

Gång- och cykeltrafik

Gång- och cykelväg finns längs Mjölbyvägen fram till grusvägen i Skobo, liksom längs Norrabyvägen samt utmed Tallvägen till Granelundsskolan. Gång- och cykelvägen längs Mjölbyvägen är normalt 3 m bred men i vissa avsnitt 2,5 m. Gång- och cykelväg finns även från Fjärilsgatan upp till Tallvägen vid skolan.

Se nästa sida för befintliga gång- och cykelvägar samt busshållplatser.

Kollektivtrafik

Hållplatser finns längs Mjölbyvägen, varav en strax söder om Granelundsvägen, en ca 500 m söder om grusvägen till Skobo, en ca 300 m norr om grusvägen till Skobo samt en vid Romanäsvägen. Det går i dagsläget 6-7 turer i vardera riktning per dag.

Befintliga gång- och cykelvägar samt busshållplatser.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Svampgatan med anslutning till återvinningscentralen ligger inom kommunalt verksamhetsområde för vatten och spillvatten. Programområdet i övrigt ingår inte inom kommunalt verksamhetsområde för vatten och spillvatten.

Befintliga dricks- samt spillvattenledningar finns längs Svampgatan fram till och inom Återvinningscentralen. Dricks- samt spillvattenledningar finns även längs Tallvägen, en bit förbi Granelundsskolan. Allmänna dagvattenledningar finns likaså i nämnda gator/områden.

Längs Mjölbyvägen finns dricks- samt spillvattenledningar. Från Mjölbyvägen till befintliga bostäder inom Skobo finns dricks- samt spillvattenledningar. Ledningar fortsätter vidare österut genom programområdet till bostäder på Norraby udde.

Dagvatten är det vatten som rinner från tak, vägar och andra hårdgjorda ytor. Allmänna dagvattenledningar finns enligt ovan beskrivet. Torrdammar har anordnats vid korsningen Tallvägen/Svampgatan samt vid korsningen Spolgatan/Norrabyvägen. Dammarna fungerar som magasin vid kraftig nederbörd för att inte belasta det befintliga dagvattensystemet med mer dagvatten än det klarar av.

Förprojektering samt modellering är utförd som visar möjlig lösning för dricks-, spill- och dagvatten i det kommande bostadsområdet som kallas Skobo samt för Tallvägen. Se vidare under avsnittet *Programförslag*.

Elledningar leder längs Mjölbyvägen samt i grusvägen till bebyggelsen i Skobo. Elledningar fortsätter även längs grusvägen vidare österut genom föreslagen bebyggelse i Skobo. Möjlighet finns att utgå från transformatorn "Sågstugan" (direkt söder om befintlig bebyggelse i Skobo), om man vill ansluta norrut. El- och optokablar finns vid Granelundsskolan för denna bebyggelse, som sedan kan sambyggas med ledningar som kommer norrifrån vid transformatorn Sågstugan. Elkabel leder även till mobilmast som står något norr om Granelundsskolan. Inom programområdet finns enstaka luftledning (lågspänning) till fastigheter vid Trappöudde. Markförlagda teleanläggningar finns inom detaljplaneområdet. Granelundsskolan är ansluten till fjärrvärmenätet.

Avfallshantering ska lösas enligt *Föreskrifter om avfallshanteringen för Tranås kommun*, antagna av kommunfullmäktige 2023-10-16, som säger att vid utformning och placering av utrymmen och anläggningar ska hänsyn tas till vad som utgör en god arbetsmiljö vid hämtning av avfall. Platsen där hämtningsfordon stannar ska anpassas till den typ av behållare som ska hanteras på platsen, eller vilken anläggning som ska tömmas samt storleken på hämtningsfordon.

Angöring för avfallshanteringen ska i första hand ske från lokalgator och körytor över gårdar där gående prioriteras. I vissa fall kan avfallskärl behöva flyttas till en gemensam uppsamlingsplats för att klara av att uppfylla kraven på att kunna slänga mat- och restavfall nära hemmet samtidigt som trafiksäkra körvägar för avfallsfordon anordnas.

RISKER OCH STÖRNINGAR

De potentiella risker och störningar som har identifierats beskrivs under avsnittet "Konsekvenser av programmets genomförande" och rubriken "Hälsa och säkerhet".

PROGRAMFÖRSLAG

INLEDNING

BILAGA – PROGRAMKARTA SIST I PROGRAMMET (exempel på utformning)

Avsikten med programmet är att utreda möjligheten att bebygga Granelunds-/Skobo-området till ett framtida attraktivt nytt bostadsområde. Samtidigt som det är viktigt för kommunen att bevara och utveckla natur- och rekreationsvärden för både invånare och besökare.

Programmet föreslår bostäder inom Norraby 3:1, såväl norr om återvinningscentralen (Skobo) som söder om densamma (Granelund). I norra delen, Skobo, planeras främst villor eller gruppbebyggelse (rad-, par- och kedjehus). I den södra delen, i närheten av den nya Granelundsskolan, kan en högre täthet bli mer aktuell bland annat med anledning av de topografiska förhållandena på platsen. Även inslag av mindre flerbostadshus med exempelvis fyra lägenheter eller mer bör vara möjligt. Områdets terräng medför att det i vissa delar behöver byggas suterränghus. Föreslagen bebyggelse har på höjder utsikt över sjön Sommen mm. Programiden motsvarar ca 400-450 lägenheter vid full utbyggnad.

Schaktning och utfyllnad kommer att bli nödvändigt, i synnerhet i Granelund, men bör minimeras. De befintliga vattenstråken och våtmarksområde skall så långt det är möjligt bevaras och ses som en resurs i dagvattenhanteringen och som rekreationsstråk. Utveckling av rekreationsområde föreslås vid nuvarande deponi/stubbtipp/återvinningscentralen. Sluttäckning av deponin beräknas vara klar 2030. Ett rekreationsstråk föreslås längs Skoboviken med gång- och cykelstråk liksom utveckling av bad- och båtändamål.

Skobo bostadsområde ses som en första etapp, inklusive utbyggnad av vatten och avlopp till anslutningspunkt vid Granelundsskolan. Etapputbyggnad för övrig bebyggelse, anläggningar med mera får klarläggas i senare skede.

Viktiga delar att förhålla sig till är exempelvis följande planeringsförutsättningar mm:

- *Utveckling av boendeformer, service och rekreation.*
- *Etapputbyggnad med tanke på att det är ett stort antal hushåll*
- *Antal lägenheter/hushåll i området samt typ av bebyggelse och tomtstorlek*
- *Eventuellt planlägga befintliga tomter som omfattas/ligger i anslutning*
- *Hantering av återvinningscentralen*
- *Områdets förhållande och innehåll till rådande riksintressen, natur- och kulturvärden, landskapsbild.*
- *Skobovikens strandområde - utveckling, påverkan på vattenmiljö mm (vattenverksamhet).*
- *Uppmärksamma risk- och störningsaspekter såsom föroreningar vid återvinningscentral, trafikbuller, buller från återvinningscentral (om denna kommer att vara kvar).*
- *Trafiken genom området och ny anslutning till Mjölbyvägen.*
- *Gång- och cykeltrafikens behov av stråk mm.*
- *Försörjning av vatten- och avloppssystem i området.*
- *Utveckling av grönstrukturen inom nya områden.*

BEBYGGELSE- OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN

Bostäder

Allmänt

De friliggande enbostadshusen med tomter bör hanteras på sätt som gör att de i placeringen följer den befintliga topografin så långt som möjligt för att minska behov av schaktning. Tomtstorlekarna bör kunna varieras. Tomtstorlekar på 800 m² och uppåt kan vara lämpligt. Mot gata bör tomt ha en bredd på minst 25 meter så man kan placera de flesta i marknaden förekommande hus med komplementbyggnader på ett ändamålsenligt sätt. Bruttoarea på ca 280 m² inklusive komplementbyggnad bör vara vägledande största storlek. Önskvärt är att de flesta tomterna får en direktkontakt med naturmarken. De tomter som hamnar i lägen där så inte är möjligt, bör vara större som kompensation.

Radhus/parhus i två våningar bör med fördel kunna finnas i området. Det ger med övrig föreslagen byggnadstyp en eftersträvad variation av bebyggelse. En sammanlagd byggnadsarea, inklusive komplementbyggnad, om högst 35 % av tomtplatsarean kan vara en lämplig storlek i exploateringen.

Att möjliggöra för flerbostadshus i vissa delar inom programområdet bör övervägas i fortsatt arbete. Dels för ett varierat utbud, dels för att ge möjlighet för de som inte vill eller kan bo kvar i en villa ändå kan erbjudas ett boende i området och därmed ha kvar exempelvis sin sociala tillvaro mm. Storleken på flerbostadshusen och behovet får anpassas till efterfrågan och bebyggelseområdenas lämplighet. Två våningar torde vara en lämplig form av bebyggelse, men kan även vara högre. Behovet och den estetiska möjligheten i landskapsbilden bör vara vägledande i ett genomförande.

1. Delområde Skobo

Se programkarta för delområdet. (Respektive delområde är numrerade 1-5 på programkartan). Området bör kunna ses som en första etapp i området. Terrängförhållandena är något mer fördelaktiga än i Granelund och en förprojektering för väg och vatten/avlopp har gjorts. Området kan anslutas, med ny anslutning, till Mjölbyvägen (kommunen är väghållare för föreslaget läge för anslutning). Med en ny anslutning blir tillgängligheten god till Mjölbyvägen. Förslagsskissen tar skälig hänsyn till de olika värdena som bör bevaras i området. Föreslagen bebyggelse är utanför Sommens strandskyddszon.

Gröna stråk inom bebyggelsen är viktiga att bevara för att bibehålla spridningsmöjligheter för djur och växter samt för gång- och cykeltrafik.

Närheten till järnvägen innebär att bullerfrågan har analyserats och behöver studeras vidare i ett detaljplanearbete.

2. Delområde Granelund

Se programkarta för delområdet. Den kuperade terrängen medför att grupphusbebyggelse, såsom radhus, parhus, kedjehus kan vara lämpligt för att ta upp höjderna på ett bättre sätt. Där terrängförhållanden tillåter kan även villabebyggelse uppföras. Även inslag av mindre

flerbostadshus med exempelvis fyra lägenheter eller mer bör vara möjligt i vissa delar av området. Områdets terräng medför att det i vissa delar behöver byggas suterränghus.

En eventuell framtida förskola kan lämpligen placeras med närhet till Granelundsskolan och till föreslaget genomgående kommunikationsstråk. Mark behöver reserveras för ändamålet.

En genomgående gata genom Granelund mot Skobo och ny anslutning med Mjölbyvägen förordas. Gröna stråk inom bebyggelsen är viktiga att bevara för att bibehålla spridningsmöjligheter för djur och växter samt för gång- och cykeltrafik.

Närheten till järnvägen innebär att bullerfrågan har analyserats och behöver studeras vidare i ett detaljplanearbete.

3. Delområde Norrabylvägen/Tallvägen

Se programkarta för delområdet. Området ligger söder om Granelundsskolan, vid korsningen Norrabylvägen/Tallvägen. År 2017 beslutade Bygg- och miljönämnden att ge planuppdrag för flerbostadshus för detta delområde.

Storleken av flerbostadshusen och behovet får anpassas till efterfrågan och bebyggelseområdenas lämplighet. Detta studeras i ett detaljplaneskede.

Anslutning till området från Norrabylvägen behöver särskilt studeras med anledning av terrängförhållanden.

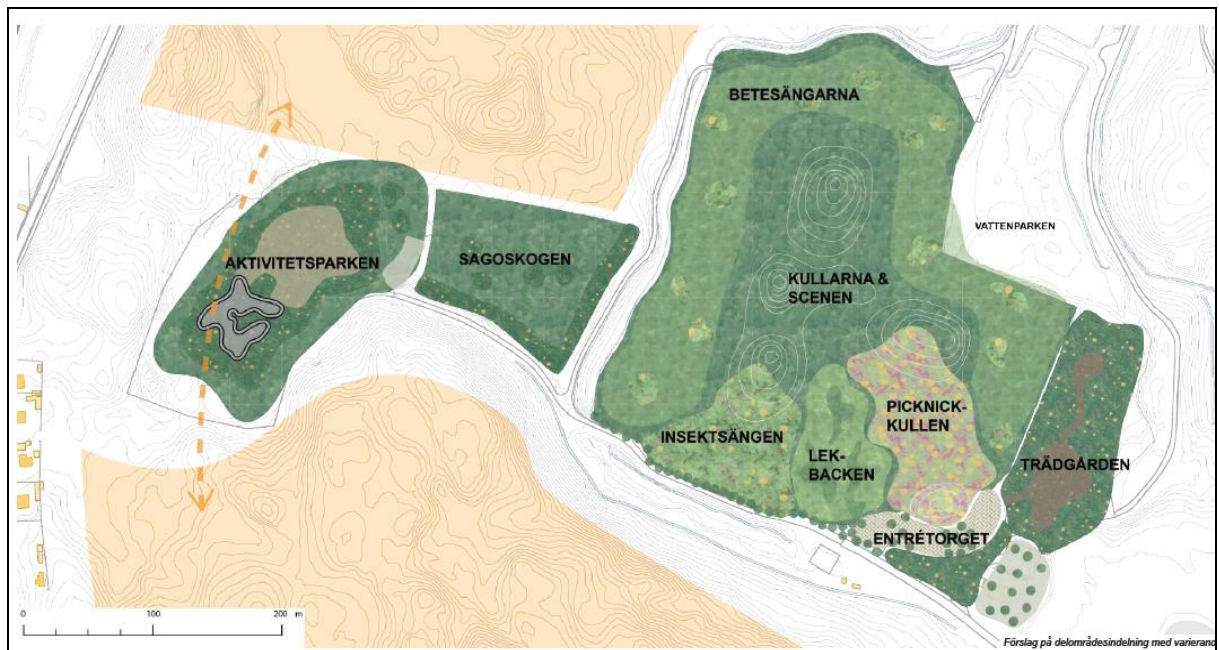
Rekreation

4. Delområde Norrabyparken

Se programkarta för delområdet. Den före detta deponin planeras att sluttäckas och området kan då utvecklas till ett rekreationsområde. Ett utvecklingsförslag för omvandling av deponin till rekreationsområde (Norrabyparken) har arbetats fram.

I utvecklingsförslaget Norrabyparken ingår även dagens ÅVC, då kommunens målsättning är att den kan flyttas och att marken då också kan användas för rekreation, i ett sammanhängande område tillsammans med deponiområdet och stubbtippen. Förekomst av den invasiva arten Jätteleka finns vid ÅVC:n vilket behöver utredas innan eventuell omvandling till rekreationsområde. Se vidare nedan under rubriken *Verksamheter* angående pågående behovs- och lokaliseringsutredning för ÅVC:n.

Planerat rekreationsområde Norrabyparken ligger strategiskt placerat mellan de planerade bostadsområdena Skobo och Granelund, liksom mellan de befintliga bostadsområdena Granelund, Skobo och Norraby. Ett större antal boende kommer ha närhet till Norrabyparken. Befintliga vägar, gångvägar, stigar tillsammans med nya vägar och gång- och cykelvägar ger förutsättningar för god tillgänglighet för många. Nedan är ett utsnitt från utvecklingsförslag som tagits fram för Norrabyparken:

Utsnitt ur utvecklingsförslag för Norrabyparken. Den före detta deponin ska efter sluttäckning planteras och integreras i grönområdet. Även dagens ÅVC ingår i bilden över framtida rekreationsområdet.

Det framtagna utvecklingsförslaget syftar till att gestalta och beskriva Norra deponins framtida utformning med målet att skapa ett attraktivt rekreationsområde med bibehållet skydd mot negativ miljöpåverkan.

Det övergripande förslaget redovisar en indelning av olika landskapskaraktärer för området. Exempelvis vilken typ av vegetation som kan anläggas på olika delområden, förslag på aktiviteter och funktioner i området, samt förslag på rörelsestråk.

I Norrabyparken finns det något att göra under årets alla säsonger. Från skidspår, pulkaåkning och grillning på vintern, till spektakulär vårblooming och picknickar i skyddade södersluttningar, sommarkonsorter, lek och aktiviteter samt skörd av grönsaker och frukt på hösten. Norrabyparkens hjärta finns i entrétorget i områdets södra spets. Entrétorget är huvudentrén till området och här finns service, parkering, möjlighet till verksamheter samt lek och picknickmöjligheter. Entréområdet har en hög gestaltungsgrad, är välkött och ska erbjuda besökaren som anländer en wow-känsla. Besökaren guidas tydligt vidare ut i området. Bortom entréområdet möts blicken av ett dynamiskt, böljande landskap av kullar. På stigar i ett blomsterfält leds besökaren upp på kullarna för att ta del av mer lek och avskilda, vackra platser.

På toppen finns en scen mellan kullarna. Här bjuds besökaren in till att se på framträdande från lokala talanger. Uppe på toppen finns även utegym och terrängbanor där den träningssugne kan få något att bita i. Nedanför kullarna går djur och betar. Betesdjuren är viktiga aktörer på platsen då de möjliggör ett välkött rekreationsområde och bidrar till biologisk mångfald.

På områdets sydvästvända slänt finns en slåtteräng. Här är högsta prioritet att skapa en boplatz för insekter och ängsblommor. Besökaren bjuds in i ängsområdet på spänger och kan slå sig ner och njuta av allt liv.

Väster ut, på den gamla stubbtippen kan en aktivitetspark anläggas. Parken kan med fördel utformas i dialog med lokala föreningar för att fylla de behov som de behöver, så att de kan vara med och ha aktiviteter på området. Det kan exempelvis vara pumptrack-, eller skatebanor, boulebanor eller att ta tillvara på stora stenblock från anläggning av omkringliggande områden och föra hit för att göra bouldringblock. Slingorna i Norrabyparken kopplas samman med befintliga stigar och vägar i området. Slingorna har olika teman och karaktär för att exempelvis främja aktiviteter som rullsport, sagoslingor för barn, hundslingor eller meditativa slingor med vackra sittplatser. Tillgänglighet är en genomgående förutsättning på området.

Komposteringsverksamheten ligger över del av deponin vilket innebär att när ytan för den delen av deponin ska sluttäckas behöver komposteringsverksamheten flyttas till en ny plats. Ytans funktion och utformning bör vidare utredas i takt med att förutsättningarna för platsen klargörs. Ytan benämns "Trädgården" i förra bilden.

5. Delområde Skoboviken

Se programkarta för delområdet. Tanken är att utveckla området som rekreationsstråk, där gång- och cykelstråk anordnas från Tranås tätort och kopplas samman med befintlig bebyggelse i Röhälla med mera. Vid Skoboviken är intentionen att anlägga bryggor för småbåtshamn, badplats med brygga. Även anläggande av strandpromenad (trädäck eller dylikt) längs Skoboviken. Tillgängligheten till strandområdet/vattnet kan bli en del av attraktionen i Skoboviken. En utveckling av området med bryggor, båtplatser trädäck och gång- och cykelstråk kan bli en positiv tillgång.

Badplats kan komma att anläggas och det är då viktigt att tillgängligheten för området ses över vad gäller de oskyddade trafikanternas rörelser till och från området. Båt- och badbryggor bör placeras med ett avstånd till varandra.

Tänkbar badplats är i anslutning till plats som idag används för badändamål vid korsningen Mjölbyvägen/Romanäsvägen genom att möjliggöra för en badbrygga. I Nissagölen som likaså används som badplats bör badbrygga kunna bli aktuellt. Ett trädäck längs Skoboviken ger också tillgänglighet till vattnet. Bryggorna tillgodoser ett allmänt intresse.

Ytterligare läge för badplats med bryggor kan vara i höjd med den rest av gamla vägen som finns parallellt med Mjölbyvägen samt norra sidan av Trappöudde. Den rest som finns av gamla vägen skulle kunna fungera som avlämningsplats/parkering. Även Trappöudde kan vara tänkbar plats för parkering.

Alternativt till badändamål används ovan beskrivna del vid Trappöudde istället för båtändamål. Områdets nyttjande får studeras ytterligare i framtida planeringsinsatser.

Läge för småbåtshamn med bryggor kan till exempel vara i höjd med frälsningsarméns sommarkyrka/infart till Nissagölen. Dock behöver studeras hur påverkan blir från vågor som slår in mot stranden i detta läge. Båt-/bryggplatser bör så långt som möjligt samlokaliseras till

ett gemensamt läge. Vid anläggning av bryggor krävs bygglov. I fortsatt arbete behöver klarläggas om byggnader kan bli aktuellt att uppföras på bryggorna. En tanke skulle kunna vara en pir med restaurang eller dylikt.

Tänkbar lokalisering för större parkering kan vara i anslutning till Nissagölen (sydväst om sjön), vilken även kan vara till nytta för besökare till Trollstenen.

Avsikten är att skapa en mindre hamn där karaktären av öppet vatten finns kvar (en mindre småbåtshamn och inte större hamnanläggning med hamnverksamhet i den bemärkelsen).

Inga bryggor eller anläggningar bör etableras i Carl-Johansviken med tanke på djur- och naturvärden med mera.

I fortsatt arbete bör klarläggas vilken typ av bryggor, stolp- och flytbryggor, alternativt bryggor med stenkistor eller stensatta bryggor, som är lämpligast. Se även rubriken *Vattenverksamhet*. Vid vass- och slyröjning och vid annat arbete i stranden eller i vattnet ska Bygg- och Miljöenheten på kommunen kontaktas.

För båtar kan en fördel vara om en ramp anläggs. Denna ramp kan även användas som iläggningsplats för räddningstjänstens ändamål. En yta som skulle kunna vara tänkbar plats för ramp kan vara vid busshållplatsen vid Trappöudde. Frågan bör övervägas i det fortsatta planeringsarbetet. Ramp samt bryggor kan exempelvis hanteras via gemensamhetsanläggning. Detta behöver utredas i efterföljande planarbete.

Rekreatjonsområde – övrigt

Gröna stråk är viktiga att upprätthålla inom bostadsområdena. Stråken bör vara inriktade på att koppla samman olika bebyggelseområden, exempelvis nya stråk från Norraby udde, genom Norraby skogsområde, mot Norrabyparken. Även kopplingar från Norrabyparken till såväl Skobo nya bostadsområde som Granelunds nya bostadsområde/Granelundsskolan. Till sistnämnda bör så gen koppling som möjligt studeras, dock är terrängen kuperad med kraftig lutning upp till Granelund/Granelundsskolan från Norrabyparken.

Kopplingar bör även göras utmed vatten från Norraby udde västerut mot Skobo och vidare till Mjölbyvägen och norrut längs Skoboviken till Röhälla.

Offentlig och kommersiell service

Det låga antalet födda barn medför att kommunen behöver se över behovet av förskolor för anpassning utifrån den demografiska utvecklingen. Enstaka förskolor i tätorten kan komma att läggas ned.

Samtidigt med en utveckling av boende i större skala som föreslås i programmet torde frågan om barnomsorg aktualiseras i Granelund/Skobo.

I samband med kommande detaljplanearbeten bör det möjliggöras för en eventuell framtida förskola i området. Bedömningen är att förskola med fördel kan placeras väster om Granelundsskolan för samutnyttjande av parkering med mera. En förskoletomt med plats för

100-150 barn torde grovt uppskattat vara möjligt vid en full utbyggnad i området. En tomtyta på närmare 10 000 m² bedöms vid nämnda antal som ett möjligt ytanspråk för ändamålet.

Granelundsskolan i området bedöms uppfylla framtida behov för F-6-verksamhet.

Det bör även uppmärksammas kring eventuella inslag av generations- och seniorboenden i Granelund. Ett boende som skapar attraktion, inte minst för de framtida boende i området, att få möjlighet att vara kvar i orten när man exempelvis vill lämna sitt villaboende.

Även förutsättningar för viss kommersiell service bör finnas, exempelvis en mindre livsmedelsbutik, såsom 24/7-butik. Programmet redovisar mark för kommersiell service vid nya anslutningen med Mjölbyvägen. Området kring anslutningen utgörs delvis av torvmark. Läge och förutsättningar för ändamålet studeras i detaljplaneskedet.

Verksamheter

En behovs- och lokaliseringsutredning för återvinningscentral (ÅVC) utförs för närvarande. Detta med anledning av att det i anslutning till de framtida bostadsområdena även finns förslag på att utveckla deponiområdet vid Norraby, där nuvarande ÅVC är placerad, för rekreatiönsändamål. Utöver ÅVC:n finns även ytor för kompostering och lagring av jordmassor, asfalt och trä m m placerade vid deponiområdet i Norraby. Även dessa verksamheter ingår således i utredningsbehovet. Klart är att stubbtippen försvinner.

Härutöver finns ett behov att närmare utreda förutsättningarna för omlastning av hushållsavfall då kommunen från den 1 januari 2027 har större skyldigheter att tillhandahålla insamling och omlastning av förpackningsavfall. Hur och var denna verksamhet skall bedrivas i Tranås är i dagsläget osäkert. Vidare är syftet i utredningen att titta närmare på nuvarande ÅVC vid Norraby i syfte att utröna om utformning och utrymme är förenliga med framtida krav och en växande befolkning i kommunen.

Utredningen fokuserar på att sammanställa innehåll/verksamhet i nuvarande ÅVC, göra en bedömning av framtida utvecklingen inom ÅVC-verksamheter i Sverige, ge förslag på framtida ÅVC i Tranås, innehåll, verksamhet, ytbehov och utvecklingspotential, samt en lokaliseringsutredning med förslag till lokalisering inklusive 0-alternativet med hänsyn till verksamhet och kundanpassning.

Kommunens målsättning är att dagens ÅVC kan flyttas och marken istället kan användas för rekreation i området. Det som redan står klart är att komposteringsverksamheten ligger över del av deponin vilket innebär att när ytan för den delen av deponin ska sluttäckas behöver komposteringsverksamheten flyttas till en ny plats.

Om det visar sig finnas förutsättningar för att ersätta ÅVC-området för rekreatiönsändamål behöver eventuella föroreningar klarläggas innan marken kan användas för detta ändamål.

NATUR

Naturmiljö

Större områden förordas bevaras som naturområden i programförslaget. Bland annat föreslås område öster om befintlig bebyggelse i Skobo, utmed sjön (strandskyddsområde) fortsatt utgöra skog.

Utveckling av naturmiljö med skog och annan vegetation föreslås för deponiområdet med omgivningar. Ett flertal gröna stråk längs genomgående dike mm förespråkas att bevaras inom och mellan bebyggelsegrupper. I direkt anslutning till programområdet bibehålls Norraby skog samt våtmark öster om återvinningscentralen.

Se under avsnittet *Konsekvenser av programmets genomförande* angående påverkan på och ställningstagande till naturvärden, strandskyddsområden mm.

Geotekniska förhållanden

Kompletterande geotekniska undersökningar behöver göras i samband med byggande. Detta för att undersöka den mest lämpade grundläggningssättet för ny bebyggelse. För eventuella anläggningar kring strandlinjen och i vatten i Skoboviken längs Mjölbyvägen bör geoteknisk undersökning göras (detta område ingick ej i den geotekniska undersökningen som gjordes för Granelund/Skobo 2016). Eventuell erosion vid strandlinjer bör likaså studeras.

KULTUR

Kulturmiljö

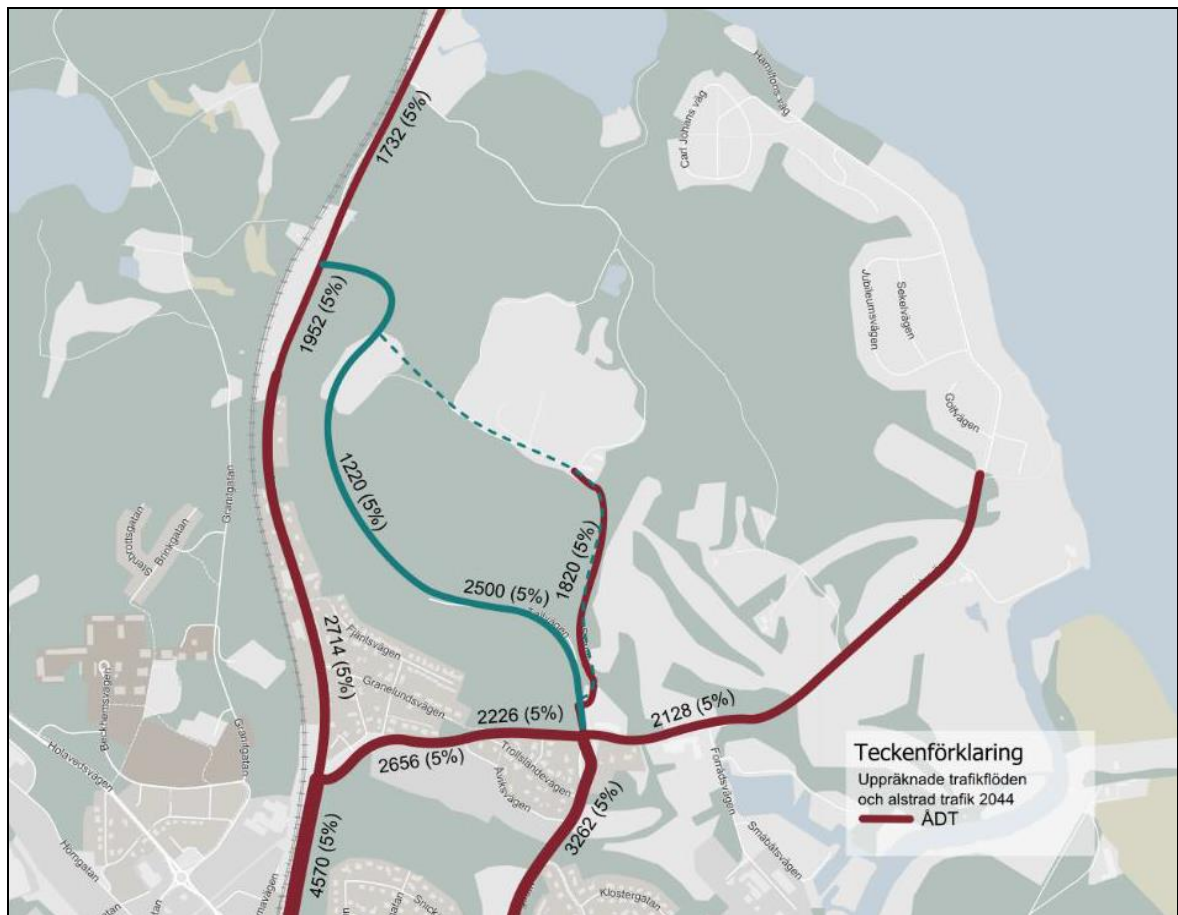
Då inga särskilt utpekade byggnader av kulturvärde finns utpekade, föreslås ingen särskild strategi vad gäller kulturmiljöhänsyn i programmet.

GATOR OCH TRAFIK

Gatunät och gång- och cykeltrafik samt parkering

Programområdet kan angöras via en förlängning av Tallvägen. En övergripande genomgående gata, från Granelundsskolan (Tallvägen) och vidare mellan föreslagna bostadsområdena Skobo och Granelund, bör anordnas. Längs denna övergripande gata eftersträvas trafiksäkerhet för gång- och cykeltrafik, t ex separata stråk. Det är lämpligt att ha så få in- och utfarter som möjligt mot denna gata.

Den genomgående gatan avses även leda till Mjölbyvägen. En ny anslutning till Mjölbyvägen bedöms behövas ur tillgänglighetssynpunkt för bostadstomter mm. En förprojektering för en ny anslutning från Mjölbyvägen till det kommande bostadsområdet Skobo har genomförts. Förprojekteringen visar att det är möjligt med en anslutning från Mjölbyvägen ungefär i höjd med Mårdsålen samt att det är möjligt med vägkopplingar inom det framtida bostadsområdet. En förprojektering har utförts för Skobo-området.

Beräknad årsdygnstrafik 2044 inklusive alstrad trafik och ny planerad infrastruktur enligt utförd trafikflödesberäkning.

En förprojektering av gator och VA behöver utföras i detaljplaneskedet för Granelundsområdet. Området är kuperat, i synnerhet inom skogspartierna, vilket behöver beaktas vad gäller lutningar, vilplan vid korsningar mm.

Gatubredder, mått för eventuella vändzoner mm behöver studeras i detaljplaneskedet. Utgångsläget är att Teknisk handbok avseende gators och gång- och cykelvägars utformning följs. Uppskattningsvis kan vägområdets bredd för nya lokalgator, med blandtrafik, i detaljplan preliminärt behöva vara ca 7-8 m för att inrymma t ex ca 5,5 m körbana, dike/dagvattenstråk mm. Vid kraftigare lutningar kan bredare vägområde behövas för att få plats med slänter. För större genomgående gata med separat gång- och cykelväg (förbi skola med mera) behöver ett större vägområde skapas i detaljplaneskedet. Vid Granelundsskolan finns utbyggd gata, gång- och cykelväg, diken och slänter som generellt upptar en bredd om mer än 25 m.

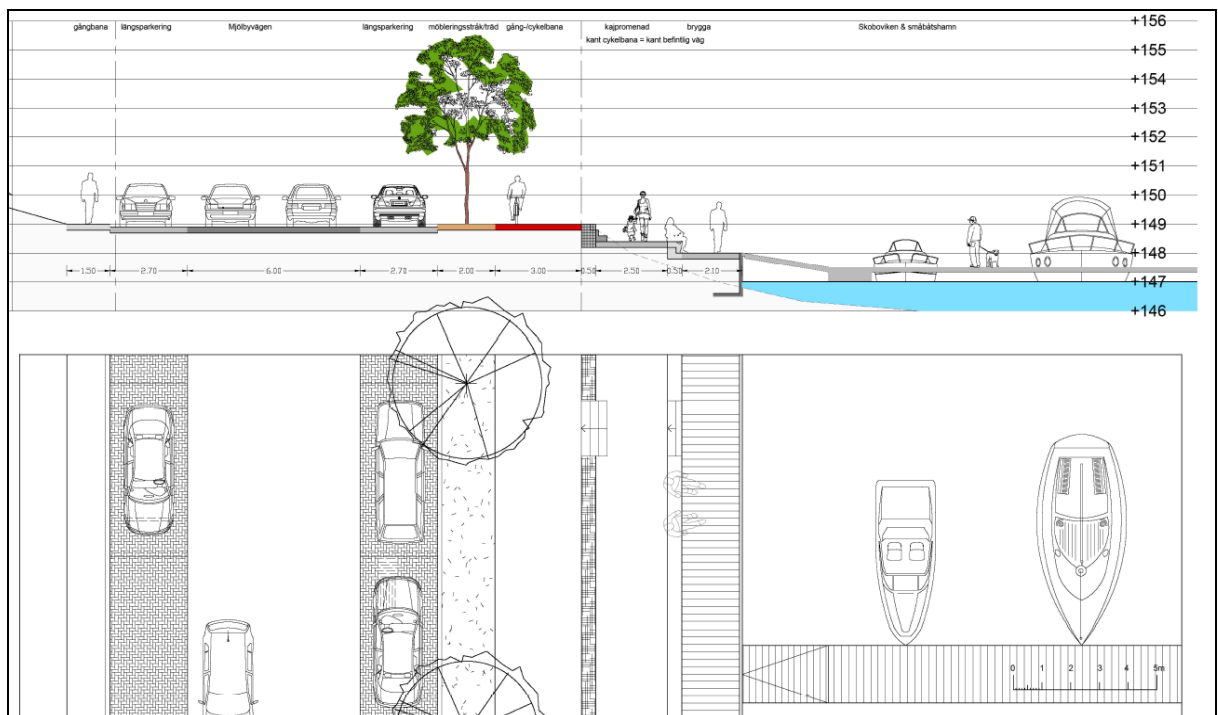
För eventuella vändzoner bör riktvärdet vara ca 21 m i diameter (inklusive sveparea), om det är en längre gata som betjänar fler än enstaka bostadstomter, för att klara sopbilens och räddningstjänstens behov.

Utförd trafikflödesberäkning påvisar att de behandlade korsningarna kring Granelund och Skobo klarar av att hantera den ökade trafiken som skulle tillkomma i och med exploateringen i området. De korsningspunkter som behandlats är ny korsning Mjölbyvägen/Skobo, befintlig

korsning Mjölbyvägen/Norrabyvägen, befintlig korsning Holavedsvägen/Mjölbyvägen samt cirkulationsplatsen Tallvägen/Norrabyvägen/Spolgatan. Samhällsbyggnadsförvaltningen har meddelat att Spolgatan eventuellt kan göras om till huvudled för att öka trafiksäkerheten. Noterbart att om ÅVC:n flyttas kan trafik försvinna på Svampgatan.

Möjlig utformning Mjölbyvägen/Skoboviken

Möjlig sektion för Mjölbyvägen vid Skoboviken

I utförd trafikflödesberäkning har bedömts en trafikökning från dagens 1361 fordonsrörelser/dygn till 1732 fordonsrörelser/dygn längs Mjölbyvägen utmed Skoboviken (förbi Sännevadet med mera).

Kommunen har gjort idéskisser för biltrafik, gång- och cykeltrafik med mera med anledning av utveckling av rekreativstråk, bad- och båtplatser i viken. Ovan visas exempel på sektion från detta arbete. I förslaget ligger ytterkanten på ny cykelbana i samma linje som dagens väggkant på sjösidan (i slänten mot sjön är vattenpromenad med trädäck och bryggor). Mjölbyvägen smalnas av från 7,25 m till 6 m bredd. Körvägen förskjuts samtidigt något åt väster. Det innebär att körvägen hamnar några meter närmare befintliga tomter längs Skoboviken. Men samtidigt sänks hastigheten från 70 km/h till 40 km/h, vilket ökar trafiksäkerheten och gör att bullernivåerna kan hållas nere.

Den rest som finns av gamla Mjölbyvägen leder idag delvis inne på ett par privata fastigheter (Toketrappan 2:3 respektive Sännevadet 3:2). Tankar har förts under programarbetet att leda om körbanan för dagens Mjölbyvägen över till gamla Mjölbyvägen (som ovan benämnts som ”rest”) i detta avsnitt och samtidigt anordna längsgående parkering utmed körbanan. Parkeringen skulle då nyttjas för framtida båt- och badändamål i Skoboviken. Det behöver klarläggas i fortsatt arbete om det är möjligt med ett sådant genomförande. Dialog behöver i så fall ske med fastighetsägare. Det behöver poängteras att det vid Skoboviken pågår fastighetsbestämning då det är osäkra fastighetsgränser i området. Denna hantering uppmärksammas och klarläggs i fortsatt arbete.

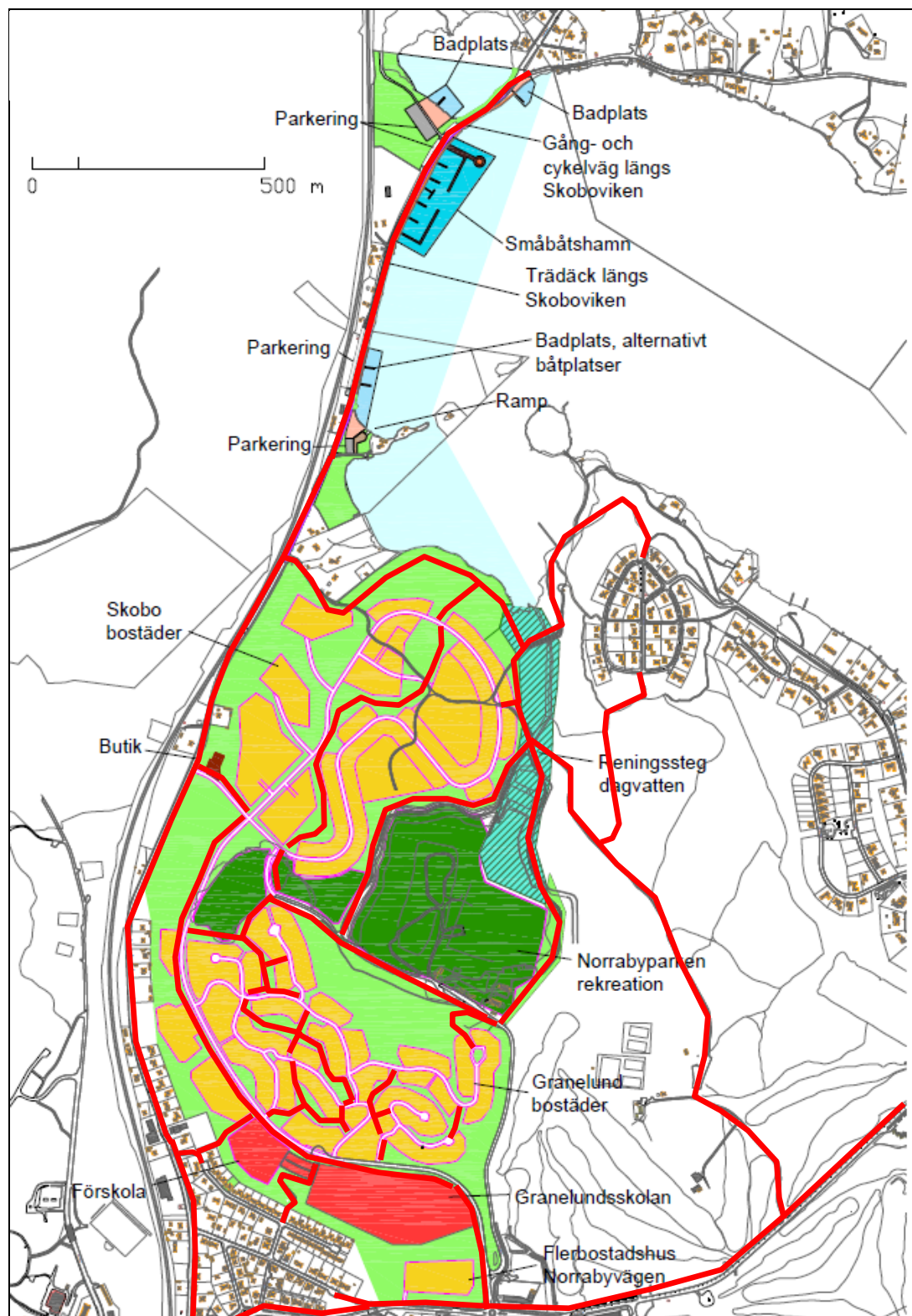
För Mjölbyvägen förordas hastighetssänkning inom programområdet ske till 40 km/h (tillåten hastighet dels 50 km/h, dels 70 km/h idag). För tillkommande bostadsgator i övrigt kan 30-40 km/h vara lämpliga hastigheter.

Huvudnät för gång- och cykeltrafik kopplar till området söderifrån vid Granelund samt från Mjölbyvägen. Om en ny anslutning för fordonstrafik görs till Mjölbyvägen för nytt bostadsområde Skobo kommer denna korsa befintlig gång- och cykelväg längs Mjölbyvägen. I detaljplaneskedet studeras hur säker gång- och cykelöverfart kan ske.

Med en lägre hastighet på nya gator i området bör gång- och cykeltrafik i huvudsak kunna ske i blandtrafik med övrig trafik. Grönstråk, som föreslås mellan olika bostadsområden, kan nyttjas för bland annat gång- och cykelvägar.

Trafikverket har i uppdrag att hitta en lösning med tunnel under järnvägen för gång- och cykeltrafiken längs Mjölbyvägen i höjd med Stoeryd. Detta för att hitta lämplig (gen) anslutning för gång- och cykeltrafiken från västra sidan staden med målet att framförallt nå Granelundsskolan. I fortsatt arbete studeras gång- och cykelstråk.

Upprättad och beslutad parkeringsnorm bör följas. Aktuell programområde ligger inom zon C enligt rapporten (men kan komma att bedömas som zon B vid efter utbyggnad). I rapporten anges riktvärden för antal bilplatser och cykelplatser för såväl en- och tvåbostadshus som för flerbostadshus. Inriktningen bör vara att parkering anordnas inom respektive fastighet på kvartersmark. Anlagd parkeringsplats för Granelundsskolan avses kunna samutnyttjas även för eventuell framtida förskola. Denna parkeringsplats är inte planlagd, vilket den bör göras.

Möjliga framtida gång- och cykelstråk

Vid utveckling av området vid Skoboviken för bad- och båtändamål behöver parkeringsplats anordnas. Tänkbar lokalisering kan vara i anslutning till Nissagölen (sydväst om sjön). Parkeringen kan då även användas för de som vill promenera vidare till Trollstenen som är

drygt 1 km nordväst om Nissagölen. Se ovan om längsgående parkering längs Mjölbyvägen. Några parkeringsplatser kan även vara lämpligt att anordna vid Trappöudde, nära eventuell framtida badplats med mera. Parkeringsfrågan uppmärksammas i fortsatt arbete.

För nytt rekreationsområde Norrabyparken behöver parkeringsplatser anordnas, exempelvis vid tänkt entrétorg intill Svampgatan (se vidare under rubriken *Rekreation* ovan).

Kollektivtrafik

Med tanke på skolan och vid en större exploatering i Granelund/Skobo, bör frågan om busstrafik i området lyftas. En bebyggelseutveckling i Granelund/Skobo bör motivera kollektivtrafik till/från dessa delar. Exempelvis skulle läge för ny hållplats kunna vara vid Granelundsskolan. Eventuellt skulle en samordnad busstrafik mellan Tranås och Sommen kunna vara en möjlighet. Förutsättningarna för kollektivtrafiken studeras i fortsatt arbete.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Förprojektering samt modellering är utförd som visar möjlig lösning för dricks-, spill- och dagvatten i det kommande bostadsområdet Skobo samt för Tallvägen. Pumpstation krävs i Skobo. Förprojektering för det kommande bostadsområdet Granelund behöver ske.

Stora delar av spillvattnet avses via självfall ledas till ny pumpstation nordost om Skobo, för att sedan pumpas till anslutningspunkt nära Granelundsskolan (Tallvägen). I Granelundsområdet torde en del spillvatten kunna ledas till nämnda anslutningspunkt, medan en del av området som ligger lägre än punkten får en annan lösning, såsom pumpstation(er) för att pumpa vattnet till anslutningspunkt, eller ledas på annat sätt till annan anslutningspunkt. Detta behöver särskilt studeras i detaljplaneskedet. Om exempelvis källare eller suterränghus kommer att byggas, kan det för vissa tomter eventuellt bli aktuellt med lokalt LTA-system (lätt trycksatt avlopp).

Skobo bostadsområde ses som en första etapp, samtidigt i denna etapp behöver utbyggnad av vatten och avlopp ske till anslutningspunkt vid Granelundsskolan.

För dricksvattnet till Granelundsområdet behöver en tryckstegringsstation anordnas. Denna bedöms preliminärt behöva anordnas centralt i området för Granelund. Flödesmätning kan behöva göras.

Allmänna dagvattenledningar har förprojekterats för Skobo och Tallvägen (för skolan). Förutsättningarna för infiltration inom tomtmark bör studeras ytterligare i detaljplaneskedet. Inriktningen för dagvattenhanteringen bör vara att dagvattnet fördröjs lokalt och att takvatten avleds ovan mark inom respektive tomt. Även några lägen med fördröjningsmagasin, infiltrerande diken mm behöver klarläggas i samband med efterföljande detaljplanearbete. Vissa dagvattenmagasin har anordnats i samband med genomförandet av Granelundsskolan.

Vid förprojektering av gator samt vatten och avlopp för planerad bebyggelse i Skobo har likaså lägen för dagvattenhantering (fördröjningsdammar för översvämning/skyfall) studerats – ett fördröjningsmagasin i sydvästra delen och ett i nordöstra delen. Mer modellering bör tas fram.

Dagvattenanläggningar inom planlagt område som ska användas för flera fastigheter ska anmälas till kommunens miljöskydds-enhet.

Det pågår ett projekt för rening av lakvatten från deponiområdet, se vidare under rubriken *Miljö kvalitetsnormer*. Det avses renas i våtmark (en biologisk del) respektive damm (teknisk del där staket omkring kan behövas). Det genomgående diket som leder omkring deponin ("ytterdike") är viktigt att bibehålla som vattenstråk. Inriktningen är att inte dagvatten från nytt bostadsområde tillförs i detta "ytterdike" så att dagvatten stiger över och rinner in på deponiområdet (där lakvatten hanteras). Detta behöver särskilt studeras i detaljplaneskedet.

Programmet redovisar tilltagna grönytor som kan nyttjas för fördröjning av dagvattnet mm. Deponin och stubbtippen, samt återvinningscentralen om denna kommer att övergå till rekreationsyta i framtiden, kan vara mindre lämpliga att använda för dagvattenhantering med tanke på risken för föroreningar. Om dagvattenhantering avses ske inom dessa ytor behöver föroreningsläget klarläggas.

Det är möjligt att ansluta ny bebyggelse till befintlig infrastruktur för el/fjärrvärme/fiber. Det bör klarläggas om det finns ekonomiska förutsättningar att förse hela området (såsom Skobo) med fjärrvärme i fortsatt arbete.

Sträckningen av markkablar behöver klarläggas i fortsatt arbete. Bland annat befintliga ledningar som leder längs grusväg genom föreslagen bebyggelse i Skobo. Enstaka mindre lågspänningsledning i luft finns i området (vid Trappöudde), liksom markförlagda teleanläggningar. Ledningar uppmärksammas i fortsatt arbete. Eventuellt behov av transformatorer utreds i detaljplanearbete.

En mobilmast finns inom programområdet, strax norr om Granelundsskolan. För mobilmasten finns ett arrende på kommunens mark. Arrendet gavs från början till 2012-09-30. Därefter har arrendetiden förlängts med 5 år i taget. Arrendet torde i nuläget gälla till 2027-09-30. Kommunens avsikt är att arrendet kommer att sägas upp för masten då detta läge inte är lämpligt vid ny planering av bostäder i Granelund. Platsen för masten är ett bra läge för bostäder med utsikt över Sommen med mera. En ny plats för mast behöver därför åstadkommas. Kommunikation behöver ske med arrendatorn. Uppsägning av arrendet behöver ske minst 12 månader före arrendetidens slut.

KONSEKVENSER AV PROGRAMMETS GENOMFÖRANDE

MEDFÖRANDE KONSEKVENSER

Redovisningen nedan beskriver programförslagets eventuella konsekvenser, indirekta eller direkta. Eftersom förslaget inte är så detaljerat, kan heller inte eventuella medföljande konsekvenser beskrivas i detalj. Konsekvenser av planens genomförande beskrivs även i den bilagda "Undersökning av betydande miljöpåverkan" som är ett verktyg för att avgränsa och bedöma behovet av en miljökonsekvensbeskrivning.

Programförslaget bedöms preliminärt ej innebära en betydande påverkan på miljön. Men för efterföljande detaljplanearbete behöver särskild bedömning göras. I samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet, behöver särskilda bedömningar likaså göras. Ny kunskap kan tillkomma som gör att ställningstagandet kan revideras i senare skede.

Riksintressen

Sommen utgör riksintresse för naturvården samt friluftslivet enligt 3 kapitlet miljöbalken. En utveckling för rekreation med gång- och cykelstråk, båt- och badmöjligheter torde ge positiva effekter för friluftslivet. En mindre utveckling med båt- och badbryggor torde enligt preliminär bedömning inte påverka riksintresset för naturvården på ett betydande sätt. En större utveckling med båt- och badbryggor kan eventuellt innebära betydande miljöpåverkan. Frågan behöver studeras ingående i samband med fortsatt arbete, främst i samband anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet. I och med att Sommen har ett vatten av hög kvalitet och ett rikt fiskliv är det viktigt att frågan utreds vidare och att det säkerställs att sjöns vattenkvalitet bibehålls. En naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete. Fortsatt dialog sker med Länsstyrelsen i frågan, inklusive omfattningen av en utveckling av båt- och badbryggor med mera. I samband med den dialogen klarläggs om en framtida utveckling kan innebära betydande miljöpåverkan. Se vidare under rubriken *Vattenverksamhet*.

Programområdet berörs av influensområde med höjdbegränsningar (MSA-yltor) för riksintresset flyg för Linköping-SAAB:s flygplats. Föreslagen bebyggelse inom programområdet avses ej vara så hög att försvarsmaktens riksintressen påverkas på något olämpligt sätt. Frågan uppmärksammas i efterföljande detaljplanearbete.

Järnvägen intill programområdet är av riksintresse. Ingen ny bebyggelse föreslås närmare järnvägen än vad befintlig bebyggelse är. Endast eventuell tillkommande parkeringsplats, mindre vägavsnitt samt gång- och cykelväg kan hamna i närheten av järnvägen. Bedömningen är att planeringen kan utföras så att inte järnvägens intresse påverkas på något olämpligt sätt. Närmare studier behöver göras i fortsatt arbete när ett mer detaljerat förslag tas fram.

Sammantaget anser kommunen preliminärt att föreslagen planering inte påverkar riksintressen på något olämpligt sätt.

Natur

Tranås kommun arbetar med 3-30-300 regeln för att staden ska fungera väl. Denna innebär att alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats. Varje stadskvarter ska ha minst 30 procents krontäckningsgrad. Måttet krontäckningsgrad talar om hur stor del

av en yta som skuggas av trädkronor. Alla invånare ska ha max 300 meter till ett grönområde.

De objekt som beskrivs under rubriken *Naturmiljö* i delen *Planeringsförutsättningar* har i huvudsak bevarats enligt programmets uppbyggnad och rekommendationer. Hänsyn förordas tas till bl a naturvärden (utpekade i naturvärdesinventering som "påtagligt naturvärde"). Mindre påverkan sker på ett par objekt med "visst naturvärde" (klass 4). Det större skogsområdet med "visst naturvärde" strax öster om befintlig bebyggelse i Skobo (närmast Sommen) bevaras i stor uträkning. Objekt med naturvärde studeras ytterligare vid fortsatt planering.

Ett nytt bostadsområde minskar krontätheten i området. Viktigt är att behålla skog med större vegetation omkring bostadsbebyggelsen, exempelvis i väster mot Mjölbyvägen, liksom i grönstråk genom bebyggelseområdena. Det intilliggande större området med skog i Norraby påverkas inte av programförslaget, ett område som ses som viktigt att bibehålla för djur och växter. Sparas skog enligt ovan beskrivet och stubbtipp, deponi och återvinningscentralen på sikt utvecklas som natur- och rekreationsområde ger detta sammantaget förutsättningar som livsmiljöer för djur- och växtlivet.

Av stor vikt är att sträva efter att skapa konnektivitet (möjligheten till spridning och fria passager för djur och växter) med koppling mellan olika betydelsefulla naturvärden och skogsområden mm, liksom att upprätthålla spridningskorridorer och hantera skötselfrågor. Grönskan/träden behövs likaså som skydd mot värme/klimatförändringar etc. Frågan studeras i detaljplaneskedet. Sannolikt kommer vissa befintliga träd lämnas även på kvartersmark (inom tomter), vilket ger ytterligare fördelar.

Utifrån vad som förordas ovan görs bedömningen att 3-30-300 regeln kan upprätthållas. Det är samtidigt av vikt att grönområden kan bevaras inom 300 meter för den befintliga bostadsbebyggelsen i Granelund vid en framtida exploatering. Likaså att i området skapa förutsättningar för en skolskog i anslutning till skola och förskola.

I naturvärdesinventeringen ingick även en fördjupad fågelinventering. Eftersom flera fågelarter som omfattas av skydd enligt artskyddsförordningen återfanns inom planprogramsområdet har en artskyddsutredning genomförts under 2024. Artskydd innebär som huvudregel ett förbud mot att skada eller störa vissa arters individer samt även deras livsmiljö. Utlöses förbud enligt artskyddsförordningen, och dispens inte kan medges, förhindrar det verksamheten från att genomföras (Naturvårdsverket, 2023).

Artskyddsutredningen för fåglar har utrett och bedömt om den förändring som planeras i Granelund/Skobo kan genomföras utan att den står i strid med bestämmelser avseende fåglar i artskyddsförordningen. Slutsatsen är att det för spillkråka är risk för förbud, men att det med rekommenderade skyddsåtgärder går att undvika att bebyggelseförslaget står i strid med artskyddsförordningen. Veddepåer av äldre träd ska placeras ut i solbelysta lägen för att gynna tillgången på substrat för myror och andra småkryp.

Vidare så bedöms det nödvändigt med en generell skyddsåtgärd, att avverkning av träd och buskar sker utanför häckningstid. Detta för att det annars finns en påtaglig risk att ett antal prioriterade arters häckningar kan störas. Utöver dessa skyddsåtgärder rekommenderas ett

flertal andra försiktighets- och grönkompensationsåtgärder. Det gäller exempelvis fågelholkar, spridningslänkar (bevara konnektivitet), plantering av träd och anläggande av ängs- och buskmark. Skyddsåtgärderna som föreslås enligt artskyddsutredningen studeras vid ett genomförande av framtida planer.

Då den planerade bebyggelsen främst är lokaliserad till områden med hygge och barrskog med relativt låga naturvärden (produktionsskogskaraktär), påverkas därför inte de mer unika naturmiljöerna på något betydande sätt med hänsyn till fågellivet.

Bedömningen är att konsekvenser för djurlivet och naturvärden blir små om ovan förslag på åtgärder följs och genomförs.

Naturen i Skoboviken, utmed strandlinjen längs Mjölbyvägen, på land och i vatten har inte inventerats ur natursynpunkt. En naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete, för att analysera förutsättningarna för att anlägga en småbåtshamn, bryggor, rekreationsstråk mm längs stranden. Syftet med inventeringen bör vara att få en överblick, lokalisera och bedöma värdefulla miljöer samt att inventera och beskriva undervattensmiljön. En preliminär bedömning i detta skede är att Carl-Johansviken bedöms vara det mest känsliga området i Skoboviken. Inga bryggor eller anläggningar bör etableras i Carl-Johansviken (med begränsningslinjen Trappöudde – Lilla Trappön – Stora Trappön – Björkön), med tanke på djur- och naturvärden med mera.

Jordbruksmark

Jordbruksmark är enligt Jordbruksverkets definition indelad i områden som kallas block. Ett block består antingen av åkermark eller av betesmark. Ingen yta inom programområdet är definierad som jordbruksblock från år 2015 och framåt enligt Jordbruksverkets definition. Preliminär bedömning är att biotopskyddade objekt inte finns då jordbruksmark saknas.

Strandskydd

Allmänt

Utmed sjön Sommen/Skoboviken, liksom Nissagölen, råder strandskydd 100 meter från strandlinjen, såväl på land som ut i vattnet. Ett par dikesstråk samt lakvattendammar (inhägnade dammar) finns anlagda inom återvinningscentralens/deponins område. Dessa konstgjorda dikessystem/dammar inom programområdet bedöms ej omfattas av strandskydd. Dessa dikessystem/dammar, avskärande dike runt verksamheten med mera, torde ha anlagts för verksamhetens ändamål. Ekonomiska kartan från 1950 samt ortofoto från 1960 visar inga tecken på att diken eller dammar vid återvinningscentralen/deponin fanns vid dessa tillfällen. Norraby deponi togs i bruk 1967. Ortofoto från 1975, när verksamheten alltså hade etablerats, redovisar däremot dikessystem kopplade till verksamheten.

När strandskyddet infördes 1950 var det tydligt att ett dike grävt för en verksamhet som denna inte omfattades av strandskydd, eftersom dessa diken inte hade något värde för allmänhetens bad- och friluftsliv. Området har sedan dikena anlagts tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Marken har sedan verksamhetens start varit ianspråktagen av verksamheten på ett sätt som begränsar allmänhetens tillgänglighet, och ej varit tillgänglig för allmänheten i den bemärkelsen då det är mark kopplat till verksamheten.

Däremot kan poängteras att allmänhetens tillgänglighet rent generellt förbättras när mark för verksamhetens ändamål utgår och avses övergå till rekreationsändamål.

Dikessystemet inom återvinningscentralen/deponin leder vidare mot Skoboviken, med utlopp strax väster om Norraby udde. I samband med planprocessen för gällande detaljplan på Norraby udde (del av Norraby 3:1 (Norraby udde), lagakraftvunnen 2012) bedömdes endast Sommen omfattas av strandskydd. Kvartersmark för bostäder planlades i den planen ca 75 m från nämnda vattenstråk som mynnar ut i Sommen. Utifrån detta görs bedömningen att nämnda vattenstråk inte omfattas av strandskydd.

Ingen ny bostadsbebyggelse föreslås inom strandskydd för Sommen. Befintlig bostadsbebyggelse i Skobo och utmed Skoboviken som ligger inom strandskyddsområde får anses utgöra redan ianspråktagen mark för bostäder. Strandskyddsfrågan uppmärksammas vid eventuell framtida planläggning för dessa.

Vid Skoboviken är intentionen att anlägga bryggor för småbåtshamn, badplats med brygga. Eventuellt en pir med restaurang eller dylikt. Tillgängligheten till strandområdet/vattnet kan bli en del av attraktionen i Skoboviken. Vidare är tanken att utveckla området som rekreationsstråk, där gång- och cykelstråk anordnas från Tranås tätort och kopplas samman med befintlig bebyggelse i Röhälla med mera. Även parkeringsplats förordas för allmänheten, exempelvis i anslutning till Nissagölen samt vid rest av gamla vägen som finns parallellt med Mjölbyvägen. För småbåtshamn bör samlokalisering av bryggor om möjligt eftersträvas.

Förslaget är även att stärka ett område utmed Skoboviken som badplats (lämpligen i anslutning till plats som idag används för badändamål vid korsningen Mjölbyvägen/Romanäsvägen) genom att möjliggöra för en badbrygga. Ett trädäck längs Skoboviken ger också tillgänglighet till vattnet. I Nissagölen som likaså används som badplats bör badbrygga kunna bli aktuellt. Bryggorna tillgodoser ett allmänt intresse.

I fortsatt arbete kan område med anläggningar i vattenområde, såsom båtbyggor och badbryggor, komma att hanteras via anmälan/tillståndsansökan för vattenverksamhet och inte via detaljplan.

Det bör poängteras att området vid Skoboviken i gällande översiktsplan anges som ett ”strategiskt område för framtiden”, där allmänhetens tillgänglighet förbättras enligt förslaget. Föreslagen planering torde vara i linje med riksintresset för friluftsliv. Viktigt är att hänsyn tas till naturvärden och en naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete.

Särskilda skäl, strandskydd

För att en dispens ska kunna beviljas krävs att det finns särskilda skäl. Programområdet bedöms omfattas av särskilda skäl, bl a enligt följande;

Som särskilt skäl för dispens/upphävande av strandskyddet i detta område är enligt kommunens bedömning *anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området*. I fortsatt arbete (anmälan/tillståndsansökan av vattenverksamhet alternativt detaljplanearbete) behöver mer ingående analys göras så att åtgärder kan ske på ett lämpligt sätt avseende strandskydd.

Dock är viktigt i fortsatt arbete att;

- strandskyddsområden uppmärksammas och eventuell påverkan studeras i fortsatt planering av området så att rimlig hänsyn tas till naturvärden
- fria passager utmed vattnet upprätthålls
- särskilda skäl måste anges i fortsatt planering vid utveckling inom strandskyddszon
- försiktighetsåtgärder tas vid byggande i området

Vattenverksamhet

I stort sett allt arbete och byggande i vattenområde är vattenverksamhet. Det kan exempelvis gälla anläggning av pirar och bryggor, fyllning, pålning, grävning, schaktning, muddring eller sprängning. För arbete i vatten gäller enligt 11 kap MB att yta för anläggning i vatten upp till 3000 m² provas av länsstyrelsen – anmälningspliktig verksamhet, respektive över 3000 m² provas av Mark- och miljödomstolen – tillståndspliktig verksamhet.

Inom vattenområdet kan det bli aktuellt med bryggor/småbåtshamn för båtar, badbryggor, pir med eventuell restaurang eller dylikt, ilägningsplats för mindre båtar. För detta behövs bl a en ramp för båt ner i vattnet. Ett område för bryggor kunna uppföras för båtplats i området. I fortsatt arbete bör klarläggas vilken typ av bryggor, stolp- och flytbryggor, alternativt bryggor med stenistor eller stensatta bryggor, som är lämpligast.

I fortsatt arbete kan område med anläggningar i vattenområde, såsom båtbyggor och badbryggor komma att hanteras via anmälan/tillståndsansökan för vattenverksamhet och inte via detaljplan. En detaljplan kan oavsett val av process inte medge tillstånd för nämnda anläggningar, utan det måste ske i en process för anmälan alternativt tillståndsansökan. Samråd sker i ett första skede med Länsstyrelsen i programskedet (för aktuellt planprogram) kring ovan aspekter, åtgärder och hantering. Ytterligare samråd med Länsstyrelsen behöver ske oavsett om det sker i detaljplan eller om det sker via anmälan/tillståndsansökan för vattenverksamhet.

Vattenverksamhet kan föreligga om anläggning förläggs inom vattenområde, vilket även inkluderar översvänningsområden. Med vattenområde avses ett område som täcks av vatten vid ett 100-årsflöde enligt Naturvårdsverkets riktlinje. Utöver bryggor kan nämnda ramp riskera att hamna inom område med översvänningsrisk (100-årsflöde). Det kan även gälla trädäck längs Skoboviken. I fortsatt arbete (anmälan/tillståndsansökan vattenverksamhet alternativt detaljplanarbete) behöver uppskattning göras vad vattennivån för ett 100-årsflöde kan uppgå till. Noteras att Sommens vattennivå är reglerad att hållas mellan + 146,175 och + 147,675 (Källa: Förprojektering av lakvattenreningsanläggning, Norraby deponi, Tranås, Structor, 2021-02-05). Även andra anläggningar inom vattenområde, exempelvis dagvattenanläggningar (fördröjningsdammar och dylikt), behöver uppmärksammas vad gäller placering.

Rekreation

Sommen är utpekad som riksintresse för friluftslivet. Norra delen av Skobo redovisas som ett hänsynsområde för det rörliga friluftslivet i översiktsplanen. Skobo utpekas samtidigt som utvecklingsområde för bostäder. Inga utpekade områden för friluftsliv eller rekreation i övrigt

påverkas. Nya ytor föreslås för rekreation (t ex stubbtippen och eventuellt hela återvinningscentralen) och flera ytor föreslås bevaras eller utvecklas i rekreationssyfte. Sammantaget bedöms ingen betydande negativ påverkan ske på rekreativsmöjligheterna, utan de åtgärder som föreslås i programmet torde i huvudsak ge positiva effekter ur rekreationssynpunkt.

Mark och dagvatten

Området är kuperat vilket innebär att det kommer att bli en hel del schakt och fyll. Det bör för området strävas efter terränganpassning med ett minimum av schakt och fyllnad. Dålig terränganpassning leder till stora kostnader. Konsekvenserna för natur kan även bli omfattande med sämre terränganpassning. I ett kuperat område kan suterränghus bli aktuellt. Radhus/kedjehus torde vara mer fördelaktigt framför villor längs gator som lutar brant, eftersom tomtbredden är kortare och terrassering då kan ske på ett lämpligare sätt.

Inriktningen för dagvattenhanteringen är att dagvattnet skall fördröjas lokalt. Dagvattenhanteringen i anslutning till Sommen samt dike vid deponin/återvinningscentralen är viktig att uppmärksamma i fortsatt arbete. Dagvattenhanteringen och dess ledningsstråk behöver studeras i fortsatt arbete för att inte påverka utlakningen från deponin. Dagvattenutredning kan bli aktuellt i detaljplaneskedet. Se även nästa rubrik, *Miljökvalitetsnormer (MKN)* angående dagvatten.

Markavvattningsföretag (Tranås invallningsföretag, 1941) finns något sydväst om programområdet (i anslutning till Lillån). Dagvatten från södra delen av Granelund leder mot Lillån, där en del av vattnet rinner genom markavvattningsföretaget och en del utanför detta. Flöden bedöms ledas på ett motsvarande sätt även i framtiden vid en utveckling i Granelund. Bedömningen är att markavvattningsföretaget inte påverkas av programförslaget. I ett detaljplaneskede för flerbostadshus vid korsningen Norrabyvägen/Tallvägen bör dock dagvattenfrågan studeras.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

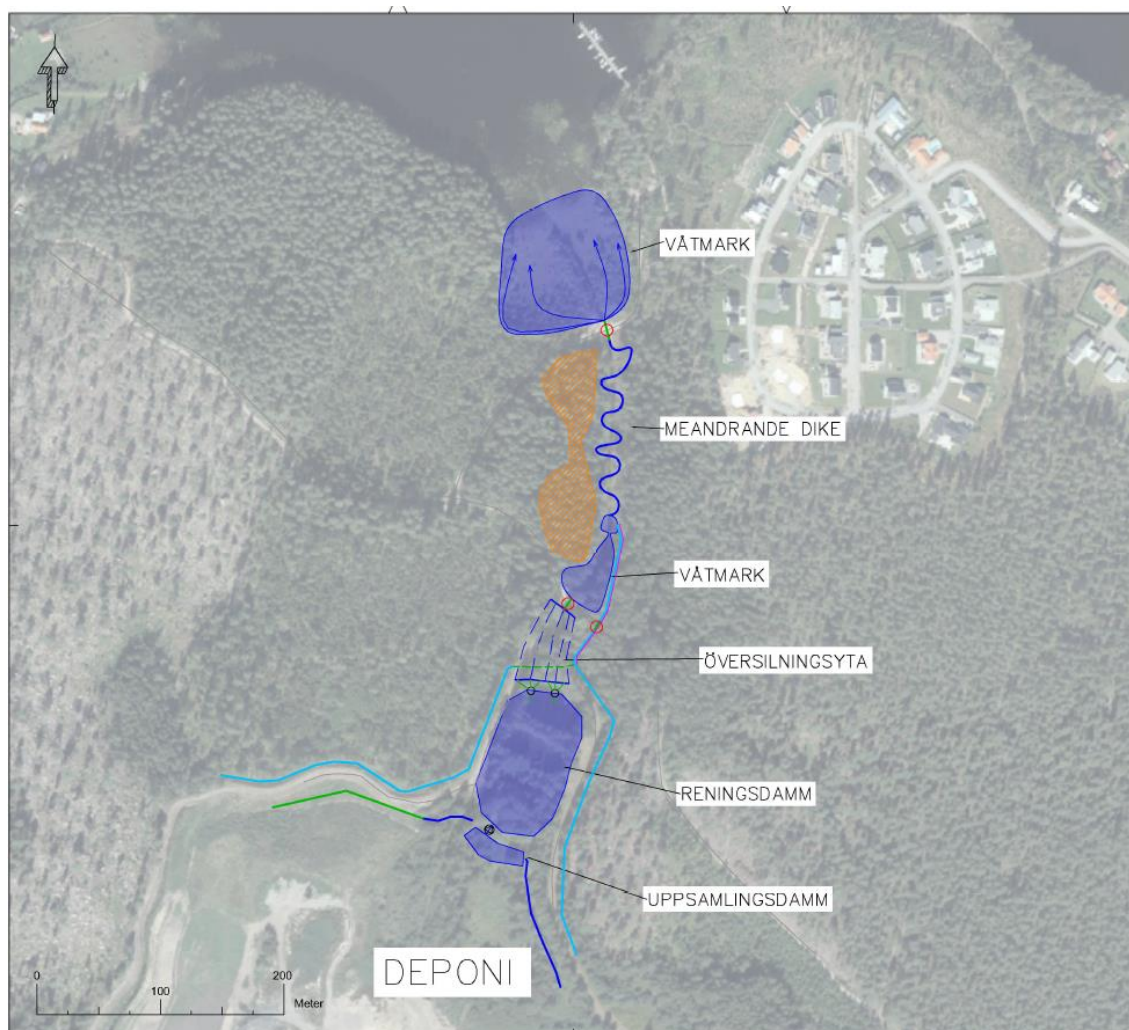
Miljökvalitetsnormer (MKN) reglerar krav på miljö kvalitet. Miljökvalitetsnormerna ska följas när kommuner och myndigheter planerar och planlägger. Statliga myndigheter har beslutat om åtgärder för att följa normerna där vissa av åtgärderna är direkt riktade till kommunerna. Det finns miljökvalitetsnormer för vatten uppdelat i normer för grundvatten och ytvatten.

Vattenmyndigheten har beräknat aktuell status och riskklassning för kommunens större sjöar, vattendrag och grundvattenförekomster. Den ekologiska statusen baseras på biologiska kvalitetsfaktorer som beskriver växt- och djurlivet i vattenförekomsten, såsom vilken fauna som återfinns, rådande syreförhållanden, grad av övergödning eller försurning och möjligheten för växt- och djurliv att sprida sig upp- och nedströms. Programområdet ingår i vattenområdet Sommen – Västra med ekologisk status klassad som måttlig. Skälet till att området inte uppnår god ekologisk status är framförallt närsaltbelastning (övergödning). Målet är att uppnå god ekologisk status 2033.

Programmets intention är att aktuellt område utformas på ett sätt där stor hänsyn tas till det befintliga dagvattensystemets viktiga diken mm. Inom programområdet föreslås att flera större ytor sparas som natur (och rekreativsmiljöer), vilka ger goda förutsättningar för

dagvattenhantering. Exempelvis föreslås naturmark vid Skobo mot Sommen samt i och omkring deponin/stubbtippen/återvinningscentralen.

Eftersom marken i området för bebyggelse i stora delar består av morän och berg är genomsläppligheten medelhög. Morän är en jordart som ger relativt goda förutsättningar för dagvatten att infiltrera.

Utsnitt ur rapporten "Förprojektering av lakvattenreningsanläggning, Norraby deponi"

För en stor del av programområdets föreslagna bostadsbebyggelse rinner dagvattnet norrut genom markens terrängförhållanden mot sjön. Ett par fördröjningsdammar har förprojekterats för dagvattenhantering från Skobo och norra delen av Granelund. Dagvatten planeras att avledas och fördröjas via infiltrationsvänliga och renande dagvattenstråk/-anläggningar innan det når sjön. Det pågår ett projekt för rening av lakvatten från deponiområdet (sluttäckning pågår av deponin). Lakvattnet pumpas idag till det kommunala reningsverket. Tanken är att reningsverket fortsättningsvis inte ska ta emot lakvattnet, varför en lokal reningsanläggning behöver anläggas. Förprojektering av lakvattenanläggning har utförts där bland annat reningsdamm, översilningsyta, ett par våtmarker och meandrande dike planeras. Rening som uppnås i meandrande dike och våtmark vid utloppet till Skoboviken blir mer av efterpoleringssteg av ett utspätt renat lakvatten. Särskilda ytor och åtgärder för

dagvattenhantering förordas därmed inom programområdet. Nämnade åtgärder ger en positiv effekt för sjöns vatten. Om en omdaning sker i området till rekreationsområde där eventuella föroreningar från stubbtipp och återvinningscentral hanteras på lämpligt sätt, ger det ytterligare positiva effekter för mark och vatten i området.

Utifrån terrängförhållanden med mera i området kommer gator i vissa delar fyllas ut med massor för att ligga på bank, vilket ger möjlighet till infiltration i vägbanken. Inom gatusystemets vägområden bör i detaljplaneskedet bredd skapas så att dagvattenstråk kan anordnas för fördröjning och infiltration. Eventuella föroreningar kan på så sätt avskiljas på väg till recipienten (Sommen).

En del av dagvattnet rinner söderut i riktning mot Lillån som recipient. Ett par torrdammar har anlagts i samband med genomförandet av Granelundsskolan. Genom ett längre avstånd till recipienten ges förutsättningar för fördröjning och filtrering av dagvattnet. Möjligheten att uppnå MKN för recipienten bedöms inte påverkas av ett genomförande då föroreningshalterna från denna typ av ändamål (bostäder, skola) bedöms vara mycket låg.

Utifrån ovan förutsättningar och åtgärder bedömer kommunen att nu upprättat programområde är utformat på ett sätt så att inte miljö kvalitetsnormer, god status, förhindras att uppnås i vattenförekomster i området såsom Sommen. Beskrivna förbättringsåtgärder, där tidigare verksamheters föroreningar försvinner, fördröjnings- och infiltrationsvänliga stråk anordnas, ger istället möjligheter att nå god status för vattensystemet.

Sammantaget bedömer kommunen att de åtgärder som görs inom ramen för planeringen av aktuellt programområde får positiv inverkan på vattenmiljön.

I efterföljande detaljplanarbeten behöver dagvattenhantering och föroreningssituationen studeras mer ingående. En dagvattenutredning kan komma att behöva utföras i samband med planarbetet. Påverkan på miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten bör samtidigt studeras.

Kulturmiljö och fornlämningar

Registrerad fornlämning (vägmärke) står uppe på en stenmur och kan bevaras. Den behöver beaktas vid anläggande av gång- och cykelväg i dess närhet.

Utifrån arkeologisk utredning etapp 1 och 2 som har genomförts för Granelund och Skobo bedöms inga ytterligare arkeologiska utredningar behövas inom programområdet. Längs Skoboviken har ingen arkeologisk utredning gjorts. Det område som avses utvecklas i strandlinjen utgörs i huvudsak av utfyllda massor för ny sträckning av Mjölbyvägen.

Då inga särskilt utpekade byggnader av kulturvärde finns utpekade, bedöms ingen nämnvärd påverkan ske på kulturmiljö med anledning av programförslaget.

Om man vid byggnation eller markarbeten påträffar fornlämning föreligger anmälningsplikt enligt Kulturmiljölagen (2 kap. Fornminnen). Byggnadsarbetet måste då omedelbart stoppas och arkeologisk expertis tillkallas.

Landskapsbild

Programförslaget med en större exploatering förändrar landskapsbilden, främst genom att skogsmark bebyggs. Dock kvarstår en hel del skog i området som mildrar effekten. Lägre bebyggelse avses likaså uppföras. Exempelvis förändras vyn för ett fåtal befintliga bostäder i Skobo, liksom från befintliga bostäder i Granelund, mot föreslagen ny bebyggelse.

Vyn över Sommen påverkas till viss del vid en utveckling av bryggområden med mera.

Programförslaget berör inga klassade intressen för kulturmiljö. Ingen nämnvärd påverkan bedöms därmed ske ur kulturmiljösynpunkt genom föreslagen utbyggnad. Vidare bedöms inga särskilt viktiga landskapselement eller objekt finnas i området och det avses även planeras för lägre bebyggelse i området.

Sammantaget bedöms landskapsbilden inte påverkas på ett betydande sätt utan endast måttligt av planeringen.

Hälsa och säkerhet

Trafiksäkerhet

I detaljplaneskedet bör trafikrörelser mer ingående studeras för att ge ett fungerande trafikmönster i området. Detta gäller såväl ur trafiksäkerhetssynpunkt som ur störningssynpunkt. En studie behöver genomföras för att se alla konsekvenser och genomförandefrågor. Här behöver samordningen mellan bebyggelse och trafikföring tydliggöras. Till detta skall parkeringsbehovet klarläggas liksom gång- och cykelstråk.

Trafiken ökar framförallt på Mjölbyvägen, Tallvägen och Spolgatan vid en större exploatering som föreslås i programmet. Då trafiken kommer att öka i området behöver trafiksäkerhetssynpunkter uppmärksammas. En hastighetssänkning på Mjölbyvägen samt lägre hastighetsbegränsningar inom området förordas, förbi eventuell förskola uppmärksammas detta särskilt i detaljplaneskedet.

En ny anslutning från Skoboområdet med Mjölbyvägen kan avlasta trafiken förbi Granelundsskolan och genom det övriga området.

Vid nya anslutningar med Mjölbyvägen behöver t ex siktförhållanden studeras i detaljplaneskedet för att få en trafiksäker miljö. Rapporten "Vägars och gators utformning", Trafikverket (VGU), anger exempelvis angående sikt vid korsningspunkter en "minsta godtagbara längd" om drygt 130 m och en "önskvärd minsta längd" om ca 170 m vid 70 km/h. Om en sänkning sker till 40 km/h gäller en "minsta godtagbar längd" om ca 60 m och en "önskvärd minsta längd" om ca 85 m.

En genomgående gata förbi Granelundsskolan med mera diskuteras i programmet. Antalet in- och utfarter mot denna gata bör minimeras. Separat gång- och cykelväg längs Mjölbyvägen mot Romanäsvägen föreslås, liksom att sammanhängande grönstråken i bostadsområdena nyttjas för gång- och cykelvägar. Åtgärderna är positiva ur säkerhetssynpunkt.

Trafikbuller

För att skydda flertalet människor från att bli allvarligt störda av buller har generella rekommendationer tagits fram. Från och med den 1 juni 2015 trädde en ny förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader i kraft (*Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader*). Förordningen innehåller bestämmelser om riktvärden för buller utomhus för spårtrafik, vägar och flygplatser vid bostadsbyggnader.

Den 11 maj 2017 beslutade regeringen om en ändring av riktvärdena i förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Ändringen innebär att riktvärdena för buller från väg och spårtrafik höjs från 55 till 60 dBA vid bostadsbyggnads fasad samt från 60 till 65 dBA vid bostadsbyggnads fasad för bostäder upp till 35 kvm. Ljudnivån för en luddämpad sida har inte ändrats utan ligger kvar på 55 dBA. Ändringen innebär inte heller några ändrade krav för ljudmiljön inomhus.

Ändringen trädde ikraft den 1 juli 2017 och från och med det datumet kommer de nya riktvärdena kunna tillämpas på ärenden som har påbörjats efter 2 januari 2015.

Buller från vägar bör inte överskrida;

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och
2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

För en bostad om högst 35 kvadratmeter gäller i stället att bullret inte bör överskrida 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad.

Om ovan ljudnivåer ändå överskrids bör;

1. minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, och
2. minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan kl. 22.00 och 06.00 vid fasaden.

Om den ljudnivå om 70 dBA maximal ljudnivå enligt ovan ändå överskrids, bör nivån dock inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00.

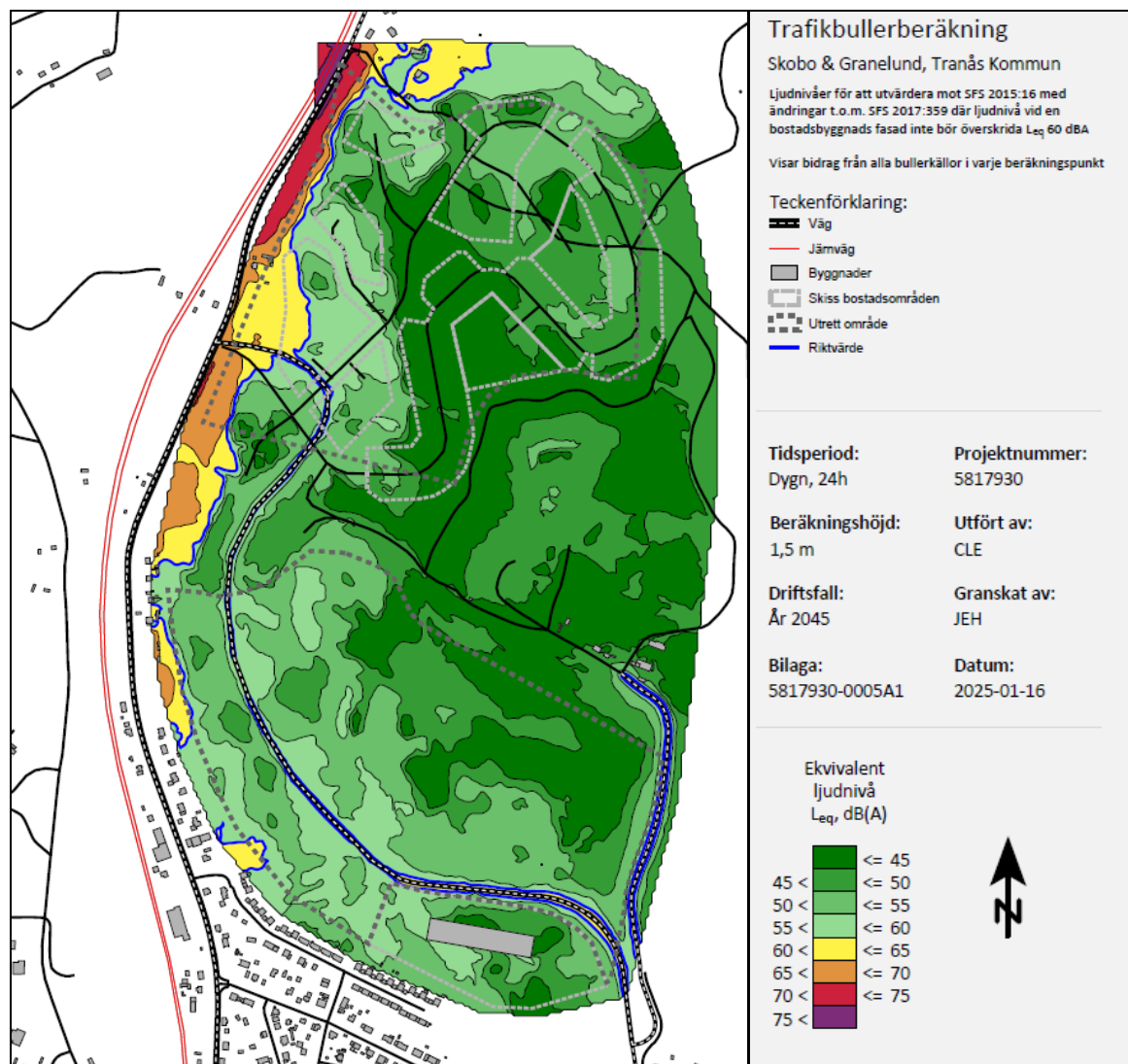
Ovan värden bör normalt inte överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur.

Störningar från trafik, framförallt järnvägen, förekommer inom vissa delar av programområdet.

En trafikflödesberäkning har gjorts i samband med programarbetet. Schablonmässigt kan tillkommande hushåll innebära ca 2500 fordonsrörelser per dygn på genomgående gata förbi

Granelundsskolan inom programområdet. Se under rubriken *Gator och trafik* för mer beräknade framtida trafikmängder.

Därefter har en trafikbullerberäkning, för järnvägs- samt fordonstrafik, utförts under processen. Utifrån bullerutredningen kan nedan utläsas.

Utsnitt från utförd bullerutredning, ekvivalent nivå

Utifrån utförd bullerberäkning kan den ekvivalenta nivån om 60 dBA från fordonstrafik generellt klaras utmed nya lokalgator för bostäder inom hela programområdet (60 dBA klaras på mindre än 10 m avstånd från vägmitt med beräknade trafikmängder).

Riktvärdet för den ekvivalenta nivån om 60 dBA vid fasad klaras ej för bostäder närmast järnvägen i sydvästra delen av Skobo-området samt eventuellt ej i Granelunds allra västligaste del. Det innebär att minst hälften av bostadsrummen i en bostad bör vara vända mot en "tyst sida" där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden. En radhus- samt kedjehuslänga eller mindre flerbostadshus med genomgående planlösning är exempel på byggnation som bör kunna åstadkomma en tyst sida.

Den ekvivalenta nivån 50 dBA (avseende uteplats) överskrids i flera delar av programområdet. Likaså överskrids maxbullernivå 70 dBA (avseende uteplats) i sydvästra delen. Störningar vid uteplats behöver därmed uppmärksammas i fortsatt arbete. Uteplatser bör gå att lösa med skärm, delvis inglasning av uteplats eller ytterligare en uteplats/balkong som är skyddad för varje lägenhet. Att helt glasa in balkongen/uteplatsen för att begränsa bullret är inte en metod som bör accepteras. Man kan i enskilda fall tillåta att upp till hälften eller tre fjärdedelar av balkongen/uteplatsen kan glasa in för att begränsa bullret (Boverket). Annan åtgärd vad gäller uteplats är att anordna alternativ uteplats (privat eller gemensam) där riktvärdet klaras.

Byggnad bör ske med gällande riktvärden för trafikbuller som förutsättning.

Längs Mjölbyvägen sker trafikökning förbi befintliga hus. En sänkning av hastighetsbegränsningen till 40 km/h, från 50 km/h respektive 70 km/h, förordas i programmet.

Bullerfrågan uppmärksammas ytterligare i efterföljande detaljplaneskede.

Buller på skolgård hanteras utifrån väglledning för buller på skolgårdar från vägtrafik, som har tagits fram av Naturvårdsverket. I väglledningen sägs att på ny skolas skolgård som exponeras för buller från väg- eller spårtrafik bör den ekvivalenta bullernivån 50 dBA, räknat som årsmedeldygn, underskridas på delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet. Vidare bör den maximala nivån 70 dBA underskridas på dessa ytor. En målsättning kan vara att övriga vistelseytor inom skolgården har högst 55 dBA som ekvivalent nivå samt att den maximala nivån 70 dBA överskrids maximalt 5 gånger per genomsnittlig maxtimme.

En trafikökning till cirka 2500 fordonsrörelser per dygn på Tallvägen förbi Granelundsskolan med anledning av aktuell planering bedöms ske enligt utförd bullerutredning. Mellan skolgård och Tallvägen finns en gång- och cykelväg, dagvattenstråk, angöring för bil (hämtning/lämning) och buss. Avståndet mellan vägmitt på Tallvägen och skolgården är ca 25 meter. Detta avstånd tillsammans med lägre hastigheter och den förväntade trafikmängden bedöms medföra acceptabla nivåer för skolgården.

Om förskola lokaliseras väster om Granelundsskolan uppgår ekvivalenta nivåerna (för obebyggd tomt) till mellan 50-60 dBA utifrån utförd översiktlig bullerutredning. Den maximala ljudnivån klaras i en eventuell tomts östra del i detta läge. För en eventuell förskoletomt bör i ett detaljplaneskede frågan kring buller studeras med intentionen att försöka nå ljudnivåer enligt väglledningen.

Det saknas fastställda rekommendationer och riktlinjer för vad som utgör god ljudkvalitet i grönområden och rekreationsytor. Nuvarande riktvärden för trafikbuller berör i huvudsak bostadsmiljöer. Samtidigt är en god ljudmiljö en viktig kvalitet för att ett område ska kunna fungera för avkoppling, lek och fysisk aktivitet. Naturvårdsverket skriver att det i parker och tätortsnära miljöer är rimligt att eftersträva ekvivalent ljudnivå om högst 45-50 dBA för åtminstone delar av området. Trafikverkets riktvärde för parker och andra rekreationsytor i tätorter är 45-55 dBA ekvivalent nivå.

För aktuellt programområde gäller att utifrån utförd översiktlig bullerutredning bedöms i princip hela föreslagna rekreationsområdet (stubbtyp, deponi) klara 55 dBA ekvivalent nivå vad gäller trafikbuller. Om återvinningscentralen i framtiden övergår till rekreationsområde kommer det området att få låga nivåer från trafikbuller. Se även nästa rubrik.

Buller och risker med verksamheter

Återvinningscentralen i området medför vissa störningar. Boverkets föråldrade allmänna råd från 1995, "Bättre plats för arbete", anger rekommenderat avstånd till "Mellanlager för miljöfarligt avfall", 200 m.

Till föreslagna bostäder i Skobo är avståndet som minst ca 250 m till komposteringsyta. Verksamheten inom komposteringsytan bedöms inte vara nämnvärt störande. Denna verksamhet avses även inom kort att flyttas. Från ytor inom övriga återvinningscentralen där vissa störningar bedöms uppstå är avståndet ca 400 m till föreslagna bostäder inom Skobo. Detta avstånd bedöms som fullt acceptabelt ur störningssynpunkt.

Till föreslagna bostäder inom Granelund kan avståndet bli något närmare än 100 m från återvinningscentralen (nordöstra delen med föreslagna bostäder i Granelund). Utbyggnad av Granelund torde ske i en senare etapp än Skobo och återvinningscentralen kan komma att flyttas till annan plats. Om återvinningscentralen är kvar behöver risken för störningar studeras mer ingående i samband med planläggning för närliggande bostäder i Granelundsområdet med anledning av återvinningscentralen. Detta för att utreda eventuellt behov av skyddsåtgärder eller dylikt.

För föreslaget rekreationsområde Norrabyparken är det av betydelse om återvinningscentralen finns kvar eller flyttas. Om återvinningscentralen kvarstår innebär det störningar inom delar av parken vilket ger negativa konsekvenser för upplevelsen av denna. De riktvärden som Naturvårdsverket respektive Trafikverket anger för rekreationsytor kommer inte att klaras inom delar av Norrabyparken om centralen är kvar. För att helhetsupplevelsen ska bli god i rekreationsområdet behöver återvinningscentralen flytta alternativt skyddsåtgärder åstadkommas. Frågan behöver studeras i fortsatt arbete.

Anläggningen bedöms inte medföra störningar i form av lukt till framtida närboende. Ingen nämnvärd lukt bedöms uppstå från lakvattendammar/-hanteringen idag. I det fall kompostering av park- och trädgårdsavfall kommer att ske bedöms eventuell lukt inte uppstå av den karaktär att den kommer upplevas som störande för de närboende.

Skolverksamheten bedöms inte medföra störningar på ett oacceptabelt sätt. En kombination av skola och bostäder är traditionellt acceptabelt i bostadsområden. Ställningstagande till befintlig skola i nära anslutning till befintlig bostadsbebyggelse har gjorts i samband med detaljplanen för Granelundskolan.

Från brukshundsklubben i Malingskog är det ca 200 m till område där bostäder kan bli aktuellt. Boverkets allmänna råd från 1995, "Bättre plats för arbete", som är något föråldrad, anger rekommenderat avstånd till "Hundgård (kennel)", 200 m. Då kennel är en verksamhet som pågår dygnet runt torde en sådan verksamhet vara mer störande än vad som sker från en

brukshundsklubb. Bedömningen är att ett avstånd på ca 200 m från brukshundsklubben till bostäder är acceptabelt.

I samband med byggnation kommer ofrånkomligt störningar att ske för omgivningen från byggverksamhet/byggtrafik.

Farligt gods

Mellan Södra stambanan, som är en farligt godsled, och vissa delar av föreslagen ny bostadsbebyggelse är det närmare än 150 m. Då avstånd mellan transportled för farligt gods och aktuellt område understiger 150 meter bör en riskbedömning genomföras.

Riskbedömning: Mellan järnvägen och föreslagen bostadsbebyggelse mm finns en flera meter hög höjdrygg, som en barriär. Föreslagen bebyggelse ligger dessutom i en högre terräng, flera meter över järnvägens nivå. Avståndet mellan järnväg och föreslagen bebyggelse bedöms översiktligt som närmast bli ca 70 m. Befintliga terrängförhållanden och avstånd från järnvägen ger gynnsamma förutsättningar vad gäller olycksrisker, såsom urspårning, pölbrand mm, med farligt godstransporter. Inga ytterligare riskreducerande åtgärder bedöms preliminärt behövas i samband med genomförandet när det gäller ny bebyggelse utifrån ovan.

Dock bör i fortsatt arbete bedömningen av risker kopplat till farligt gods även omfatta riskerna vid ett eventuellt gasutsläpp ifrån en olycka med farligt gods. Vid gasutsläpp kan avstånd upp till 150 meter bli aktuella för åtgärder och beroende på vilken typ av bebyggelse som planeras för kan olika åtgärder genomföras för att minimera riskerna. Ytterligare riskbedömning bör göras i efterföljande detaljplaneskede.

Befintlig bostadsbebyggelse i Skobo ligger relativt nära järnvägen. Risker med farligt godstransporter behöver uppmärksammas vid eventuella åtgärder avseende dessa befintliga bostadstomter.

Radon

Marken klassificeras som högradonmark. Radonmätningar har endast utförts i en liten del av området (söder om Granelundsskolan) men då jordartsförhållandena visat sig vara relativt homogena i hela området så dras slutsatsen att hela området bör betraktas som högradonmark tills annat kan visas. Radonsäkert byggande bör därför utföras i området.

Krossat berg från området kan vara olämpligt att använda för fyll eller utjämning med mera under hus och byggnader.

Förorenad mark

Inom programområdet finns konstaterade föroreningar vid deponiområdet inklusive lakvattenhanteringen och nuvarande återvinningscentralen. Riskklass, mindre känslig markanvändning. Sluttäckning pågår för deponin. Det är viktigt att dagvatten från blivande bostadsområden inte blandas med lakvattnet från deponin. En fungerande lösning behöver studeras i detaljplaneskedet (se vidare under tidigare rubriker angående deponin med mera).

Stubbtippen planeras bli del av grönområde (Norrabyparken). Stubbtippen utgör tillfällig lagring och flisning/krossning av trä, asfalt och betong och har under en tid använts som

upplagsplats för avfall. Ursprunget på eventuella fyllnadsmaterial behöver utredas. I efterföljande detaljplanearbete uppmärksammas detta. De potentiella föroreningarna som kan komma i fråga bör undersökas i ett tidigt skede eftersom objektet endast är identifierat och inte inventerat, riskklassat eller undersökt. Provtagning bör därmed ske vid förändring av mark mm i detta område. Det behöver klarläggas om massorna behöver skickas till godkänd mottagningsanläggning för omhändertagande.

Del av Mjölbyvägen längs Skoboviken är förlagd på utfyllnadsmassor. Vid eventuell utbyggnad av gångstråk, båtbyggor, badplats bör provtagning i några punkter ske i anslutning till dessa. Vid Skoboviken, på den plats som planeras för småbåtsplatser, behöver det utredas om det finns föroreningar i sedimenten.

Områdena för föreslagen bostadsbebyggelse torde inte ha varit föremål för någon verksamhet som genererar föroreningar. Men upptäcks föroreningar i samband med markarbeten inom programområdet skall arbetet avbrytas och marken undersökas.

Risk för höga vattenstånd

Enligt Boverket bör som minimum ny sammanhållen bebyggelse och bebyggelse med samhällsviktig verksamhet planläggas så att den årliga sannolikheten för att bebyggelse tar skada vid översvämning är mindre än 1/100. Effekten av ett förändrat klimat under bebyggelsens förväntade livslängd behöver beaktas. Vid fortsatt planläggning bör påverkan av ett 100-årsregn med klimatfaktor 1.4 utredas samt eventuell påverkan från höga flöden i Sommen. Utifrån det underlaget behöver kommunen sedan ta ställning till om åtgärder krävs för att undvika risk för översvämning. Om skyddsåtgärder som dagvattendammar eller höjdsättning av byggnader behövs bör dessa säkerställas i planen.

Sommens vattennivå är reglerad att hållas mellan + 146,175 och + 147,675 (Källa: Förprojektering av lakvattenreningsanläggning, Norraby deponi, Tranås, Structor, 2021-02-05). Marken inom föreslagna utbyggnadsområden för bostäder ligger på som lägst nivå på mer än 150 m ö h, vilket bedöms som betryggande nivå. Föreslagna fördröjningsmagasin bedöms hamna på en nivå över risknivån för översvämning från Sommen. Det är av vikt att området utformas så att översvämningsproblem vid kraftiga regn och skyfall minimeras. Sammantaget torde risker med översvämning vara relativt små utifrån föreslagen planering. Områdets höjdskillnader kan dock medföra att kraftiga skyfall kan bidra med stora flöden som påverkar lägre belägna områden, vilket beaktas i fortsatt planering.

Ras- och skredrisk

Enligt SGU:s underlag finns inga områden med förutsättningar för skred i finkornig jordart där nya bostäder föreslås. Marken består i huvudsak av morän och berg som innebär fast mark. Det är finkornig jordart som har förutsättningar för jordskred (främst silt och lera), i sluttande terräng. Ett mindre område med torv finns strax norr om deponin (vid föreslagna bostäder i Skobo), men samtidigt med mindre lutningar. Detta område bör dock uppmärksammas i samband med kompletterande geotekniska undersökningar vid byggande.

Vid befintlig bostadsbebyggelse i Skobo finns ett mindre område med risk för förutsättningar för skred i finkornig jordart (s k ”strandnära aktsamhetsområde”). Detta uppmärksammas vid eventuella åtgärder avseende dessa befintliga bostadstomter.

Räddningstjänst

Räddningstjänsten har meddelat att insatstiden är inom kriteriet. Och att övriga frågor som berör säkerhet och räddningstjänst kan bli aktuella längre fram i detaljplaneprocessen.

Ett gatusystem med anslutning mot såväl Norrabylvägen som mot Mjölbyvägen (ny anslutning) ges alternativa möjligheter för åtkomst till programområdets planerade bostadsbebyggelse.

För båtar kan en ramp anläggas som med fördel även kan användas som iläggingsplats för räddningstjänstens ändamål. Se vidare i avsnittet *Programförslag*.

Social hållbarhet

En utbyggnad av Granelund/Skobo bidrar till att knyta samman olika delar inom Tranås tätorts norra del, såsom Norrabys udde, Skobo och befintliga Granelund och skapar på så sätt en helhet som tidigare utgjorts av bland annat återvinningscentral/deponi samt skog. Ett utbyggt område ger ökade förutsättningar och underlag för nybyggd skola samt eventuell ny förskola inom området och även upptagningsområde från flera bostadsområden i Tranås.

Kommunens inriktning för tillväxt är småhus. I efterföljande detaljplaner är det därför viktigt att medge småhusbebyggelse, men detaljplanerna bör samtidigt utformas med en flexibilitet då inriktningen kan förändras över tid. Förutsättningar bör skapas så att alla typer av boendegrupper kan få ett bra och ändamålsenligt boende. En variation av storlek och upplåtelseform på bostäder bör eftersträvas för att medverka till valfrihet i boendet. En blandning av boendeformer erbjuder en möjlighet att flytta inom området och bidrar ofta till en större spridning av sociala grupper inom bostadsområdet.

Fler boende och målpunkter gör att fler rör sig längs gator och i offentliga rum och bidrar till en ökad närvaro som bidrar till social trygghet.

Med ny bebyggelse i en anpassad skala samt fler hus och entréer som vänder sig mot gatumiljöerna kan den upplevda tryggheten öka. Önskvärt är att de flesta tomterna får en direktkontakt med naturmarken. De tomter som hamnar i lägen där så inte är möjligt, bör dessa tomter vara större som kompensation.

Barnperspektivet behöver uppmärksammas, där till exempel säker skolväg kommer bli en fråga att hantera. Det är av vikt att området på ett tryggt och säkert sätt hänger ihop med övriga Tranås. Gång- och cykeltunnel under järnvägen vid Stoeryd avses anordnas, bland annat för barn som ska till Granelundsskolan. Även förskola behöver beredas plats för.

Programförslaget och efterföljande detaljplaner skapar möjligheter för ett utvecklat friluftsliv i ett tidigare verksamhetsområde och i anslutning till områden som planeras för bostäder. Ett utvecklingsförslag för omvandling av deponin till rekreationsområde (Norrabyparken) har upprättats. Norrabyparken är beläget mellan Skobo och Granelund. Eftersom bostadsområden kommer utvecklas på var sida om parken har denna yta möjlighet att utvecklas till en områdespark för de boende. Det bör bli en plats med stort fokus på social samvaro. Aktivitetsparken kan även fungera som utflyktslekplats och komplement till Granelundsskolans lek- och aktivitetsytor. Förslagsvis initieras ett samarbete med lokala

verksamheter och föreningar för att tillsammans bestämma vilka aktiviteter och funktioner som ska inrymmas i parken. Norrabyparken skapar mötesplatser (exempelvis Entrétorget, Trädgården samt Aktivitetsparken utifrån utvecklingsförslaget) som främjar social samvaro med exempelvis servering och konst. I Norrabyparken är tanken att det finns något att göra under årets alla säsonger.

Norr om Svartåns utlopp inom Tranås tätort är det brist på allmänt tillgänglig strandzon med bad och båtplatser. En utveckling längs Skoboviken med sådana ändamål förstärker rekreativsmöjligheterna. Om aktuell planering genomförs kan ytterligare värden skapas för hela orten så som ett attraktivt gång- och cykelstråk, bad- och båtmöjligheter, rekreativsområde (Norrabypark) som nyttjas av fler än boende i bostäder som aktuellt programområde berör. Det har en trygghetsskapande effekt, med fler människor i rörelse. Området skapar förutsättningar avseende mötesplatser, motion, friluftsliv, avkoppling, bad, båtliv samt andra aktiviteter.

Ekologisk hållbarhet

Strategin för ekologisk hållbarhet gäller för åren 2022 - 2035. Utgångspunkten för hur ekologisk hållbarhet kopplas till en hållbar stadsutveckling, handlar om hur den fysiska miljön i kommunen planeras och utvecklas för att trygga ekosystem, minska miljöpåverkan och gynna en hälsosam livsmiljö. Byggnader och anläggningar ska utformas och lokaliseras på ett miljöanpassat sätt så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

I gällande översiktsplan antagen 2022 finns Granelund och Skobo med som utvecklingsområden för ett större antal bostäder. Ny bebyggelse i området innebär att jungfrulig mark tas i anspråk. Samtidigt ligger området i anslutning till befintlig bebyggelse och relativt nära Tranås centrala delar. Större skogsområde finns i Norraby, i direkt anslutning till programområdet, och hänsyn förordas att tas till påtagliga naturvärden utpekade i utförd naturvärdesinventering.

Då en större exploatering kan komma att ske är det viktigt att bevara befintlig vegetation och plantera ny för nyttjande av ekosystemtjänsterna klimat- och flödesreglering. Deponiområde avses utvecklas till rekreativsområde med ekologisk inriktning och som samtidigt bidrar till hälsosam livsmiljö. Våtmark, meandrande dike mm, avses skapas för vattnets väg till Sommen. Detta ger positiva effekter ur ekologisk synpunkt.

Det är även viktigt att grönstruktur införlivas i nya områden och att bostäder och grönska kan kombineras. Sammanhängande spridningskorridorer för djur- och växtliv är en del i denna grönstruktur. Grön infrastruktur är en förutsättning för biologisk mångfald och för att leverera ekosystemtjänster, såsom behagligare lokalklimat och minskad sårbarhet för klimatförändringar.

Områdets höjdskillnader kan medföra att kraftiga skyfall kan bidra med stora flöden som påverkar lägre belägna områden, vilket behöver beaktas i fortsatt arbete avseende placering av bebyggelse, dagvattenhantering med mera.

En större andel grönstruktur förordas då det motverkar risken för värmeöar. Parker och skogsområden kan sänka lufttemperaturen i en tätort med flera grader. Med trädplantering som skuggar kan en kyleffekt åstadkommas.

Ovan klimatanpassningsåtgärder uppmärksammas i fortsatt arbete.

Alternativa bebyggelsestypers påverkan på miljö och klimat

Nedanstående beskrivning avser översiktligt belysa hur alternativa bebyggelsestyper kan medföra olika konsekvenser för miljö och klimat.

Generellt hävdas att en tät och blandad stadsbyggnad är bäst för miljön och klimatet. En tätare stad med en blandning av bostäder, arbete, handel och rekreation minskar behovet av bilresor, vilket minskar koldioxidutsläpp. Denna typ av stadsplanering gynnar gång- och cykelstråken och de kollektiva transportsystemen. Elektrifiering av kollektivtrafiken, samt laddningsinfrastruktur för elbilar, är samtidigt viktiga för att minska utsläppen.

Att minska klimatpåverkan handlar också om att ta till vara naturens förutsättningar att ta upp koldioxid. Grönområden binder koldioxid och främjar likaså biologisk mångfald. Att integrera grönområden och trädplanteringar ger en kyleffekt, förbättrar luftkvaliteten och minskar risken för värmeböljor. Grönytor är även viktigt för att ta emot regn och dagvatten och för att förebygga översvämningar.

Själva byggnaden är ytterligare en aspekt. Energieffektiva byggnader som använder förnybar energi är mest lämpligt. Solpaneler på tak är exempel på bra energilösning. Inom aktuellt programområde är planerad bostadsbebyggelse ca 1,5-3 km från centrum, i huvudsak relativt nära centrala delarna av tätorten där en blandning av funktioner finns. Dock är stora delar av området högt belägna vilket ger vissa begränsningar ur tillgänglighetssynpunkt för gång- och cykeltrafik från centrum. En fungerande kollektivtrafik till/från området är därför viktig för att minska bilberoendet.

Jämförelser kan göras mellan område med bebyggelsestyperna villabebyggelse, gruppbebyggelse och flerbostadshus vad gäller klimat och miljö.

Utifrån ovan redovisat ger villabebyggelse upphov till ett större bilberoende än annan bebyggelse. Ju tätare med bostäder desto färre boende äger bil. Behovet av byggande av gator och ledningsnät är större i villaområden. Samtidigt går bilismen mot elektrifiering vilket ger mindre utsläpp framöver.

En högre andel flerbostadshus i området, där hus byggs på höjden, medför att grönstruktur i större utsträckning kan bevaras. Även gruppbebyggelse som tar mindre tomtyta i anspråk jämfört med villatomter innebär att större grönytor bibehålls.

Vad gäller kollektivtrafik bör en större bebyggelseutveckling i Granelund/Skobo med skola och eventuell förskola motivera busstrafik i detta område. En busslinje som leds längs en genomgående gata (och inte rundkörning i området) torde i så fall vara aktuellt oavsett vilken bebyggelse typ (villor, gruppbebyggelse, flerbostadshus) som kommer att byggas. En tätare

bebyggelse med flerbostadshus kan koncentreras närmare genomgående gata och hållplats, vilket ger mer fördelar för bebyggelse med flerbostadshus.

Då området är kuperat och det emellanåt kommer att bli gator med större lutningar så lämpar sig gruppbebyggelse med smalare tomter bättre än villabebyggelse (och flerbostadshus) i dessa avsnitt. Smalare tomter mot gata ger bättre förutsättningar för successiva terrasseringar längs väglutningar, med mindre ingrepp i mark. En bredare tomt mot gata med större lutning medför många gånger ingrepp i mark för att få plana tomter, med svårare övergångar till lägre belägen granntomt, exempelvis högre stödmurar i tomtgräns. Detta påverkar även exempelvis tomtens kvalitet och dagvattenhantering för den lägre belägna tomten.

Avseende påverkan på mark när det gäller markarbeten (sprängning, schaktning med mera) kräver flerbostadshus oftast mer markarbete än en villa eller gruppbebyggelse, på grund av deras större storlek och de mer komplexa infrastrukturella behoven.

Att bygga glest och rymligt ökar risk för energibrist. Energianvändningen är högre i villaområden jämfört med annan bebyggelse. Flerbostadshusen har generellt lägre energianvändning per boende än småhusen. Ju tätare bebyggelse, desto mindre energianvändning per boende.

Även själva byggandet av olika bebyggelsetyper har inverkan på miljön och klimatet. Flerbostadshus har generellt större klimatpåverkan än vad villa- och gruppbebyggelse har. Småhus har större inslag av trä. Byggnader med mycket trä, relativt sett, uppvisar betydligt lägre klimatpåverkan än byggnader med andra dominerande material i stommen. Betong, stål, armering och metaller står för mycket av klimatpåverkan. Stommen är den byggdel som generellt står för störst klimatpåverkan, framför allt för byggnadstyperna flerbostadshus. En mycket stor andel av en byggnads totala klimatpåverkan uppstår i byggskedet och i samband med renoveringar/ombyggnader och rivning. Klimatpåverkan uppstår dels i form av transporter och arbetsmaskiner, dels i form av produktion av byggnadsmaterial. Störst påverkan sker alltså från flerbostadshus i detta avseende.

En annan aspekt är ekosystemtjänster, vilket innefattar alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Pollinering, naturlig vattenreglering och naturupplevelser är några exempel. Trädgårdar bidrar till både ekologisk och social hållbarhet, vilket gör dem viktiga för att bevara ekosystemtjänster. Villor och gruppbebyggelse har i större utsträckning trädgårdar än flerbostadshus.

Sammanfattningsvis torde gruppbebyggelse totalt sett vara något mer fördelaktigt för miljön och klimatet än villabebyggelse och flerbostadshus. Samtidigt måste även andra aspekter vägas in. Efterfrågan, livskvalitet, trygghet med mera är sådana aspekter. I efterföljande detaljplaner är det utifrån förväntad efterfrågan och politiskt beslut viktigt att medge villabebyggelse, men detaljplanerna bör samtidigt utformas med en flexibilitet då inriktningen kan förändras över tid.

FORTSATTA UTREDNINGAR OCH STUDIER

I det fortsatta planarbetet behöver bli följande frågor studeras vidare för att kunna ta fram ett mer detaljerat förslag vid upprättande av detaljplan:

- Klarläggande avseende avgränsning av efterföljande detaljplaneområden, vilka fastigheter som ska ingå, etappindelning av utbyggnad/detaljplaner.
- Studier kring framtida bostadsbebyggelse behövs exempelvis vad gäller antal lägenheter/hushåll det kan komma att röra sig om, tomtstorlekar, byggnadsarea/bruttoarea, exploateringsgrad, våningsantal/byggnadshöjd.
- Behov av och placering, inklusive ytbehovet, för eventuell förskola.
- I fortsatt arbete behöver klarläggas eventuella behov av service (t ex mindre livsmedelsbutik).
- Klarläggande behövs kring återvinningscentralen, om den ska flyttas alternativt vilket utrymmesbehov som kommer att finnas om den är kvar (utredning pågår).
- Åtkomst samt eventuell påverkan på natur i strandzonen avseende iläggningsplats/bryggplatser behöver studeras (Skoboviken).
- Geoteknisk undersökning har gjorts för Granelund/Skobo. Kompletterande geotekniska undersökningar behöver göras i samband med byggande av bostäder. För eventuella anläggningar kring strandlinjen och i vatten i Skoboviken längs Mjölbyvägen bör geoteknisk undersökning göras. Eventuell erosion vid strandlinjer studeras.
- Eventuell förekomst av förorenad mark vid stubbtippen samt ÅVC bör undersökas i kommande detaljplanearbete. Avgränsning för provtagningsområde klarläggs. Vid Skoboviken, på den plats som planeras för småbåtsplatser, behöver det utredas om det finns föroreningar i sedimenten.
- En naturinventering bör göras för Skoboviken (längs Mjölbyvägen) i fortsatt arbete.
- Skyddsåtgärderna som föreslås enligt artskyddsutredningen studeras vid ett genomförande av framtida planer.
- Klarläggande kring eventuella intrång inom strandskydd.
- Dagvattenhanteringen bör klarläggas i detaljplaneskedet. Fördröjningsdammar etc kan behövas. Fördröjningsdammar för översvämning/skyfall har projekterats, men mer modellering bör tas fram. Dagvattenutredning kan bli aktuellt i detaljplaneskedet. Påverkan på miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten bör samtidigt studeras.
- Det är viktigt att dagvatten från blivande bostadsområden inte blandas med lakvattnet från deponin. En fungerande lösning behöver studeras i detaljplaneskedet.
- Förprojektering av vägar och VA bör göras för Granelund i detaljplaneprocess. I Granelundsområdet behöver studeras om spillvatten kan ledas till anslutningspunkt vid

skolan (en del av området som ligger lägre än punkten kan behöva få en annan lösning). Detta behöver särskilt studeras i detaljplaneskedet.

- Behov av och placering av tekniska anläggningar, såsom transformator, pumpstationer, tryckstegringsstation etc utreds i detaljplaneskedet.
- Ny anslutning med Mjölbyvägen behöver studeras i efterföljande arbete angående eventuellt behov av åtgärder på Mjölbyvägen.
- Siktförhållanden vid nya anslutningar med t ex Mjölbyvägen studeras.
- Utformning av gator, t ex bredder, mått för vändzoner mm studeras i detaljplaneskedet. Likaså vilplan i samband med korsningar med tanke på områdets kuperade terräng.
- Studier behöver göras kring separat gång- och cykelväg längs Mjölbyvägen, vid befintliga tomter i Skobo. Detta bland annat med anledning av att då utrymmet är smalt mellan befintliga tomter och fastighetsgräns för järnvägsändamålet. Eventuellt intrång på privata fastigheter alternativt på Trafikverkets fastighet (järnväg) klarläggs.
- I fortsatt arbete uppmärksammas kring lämpligast (gen) anslutning för gång- och cykeltrafiken i tunnel under järnvägen.
- Förutsättningar för ny sträckning för buss samt anläggande av hållplats, t ex vid Granelundsskolan, bör klarläggas.
- En sänkning av hastighetsbegränsningen på Mjölbyvägen bör klarläggas.
- Tankar har förts under programarbetet att leda om körbanan för dagens Mjölbyvägen över till gamla Mjölbyvägen och samtidigt anordna längsgående parkering utmed körbanan. Parkeringen skulle då nyttjas för framtida båt- och badändamål i Skoboviken. Det behöver klarläggas i fortsatt arbete om det är möjligt med ett sådant genomförande. Dialog behöver i så fall ske med fastighetsägare (Toketrappan 2:3 respektive Sännevadet 3:2).
- Frågan kring buller behöver studeras ytterligare under detaljplaneprocessen. Särskilt uppmärksammas bostadsbebyggelse som placeras inom ca 200 m från järnvägen, där tyst sida på fastighet kan bli aktuellt.
- Bedömningen av risker kopplat till farligt gods bör även omfatta riskerna vid ett eventuellt gasutsläpp ifrån en olycka med farligt gods.
- I fortsatt arbete behöver det undersökas om stängsling behöver ske för att förhindra obehörigt spårbeträdande. Sträcka och placering av stängslet behöver i så fall preciseras i kommande planarbete. Stängsling ska utföras av Trafikverket och finansieras av kommunen. Avtal mellan Trafikverket och kommunen avseende genomförande och finansiering av måste tecknas innan detaljplanen antas.
- I efterföljande detaljplanearbete behöver undersökning av betydande miljöpåverkan göras för att utröna om behov finns av upprättande av miljökonsekvensbeskrivning. I

samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet, behöver särskilda bedömningar likaså göras.

- Komplettering och inmätning av grundkarta behövs i efterföljande detaljplaneskede.

GENOMFÖRANDEFRÅGOR

Efter det att programmet antagits kan den fortsatta planeringsprocessen inledas med **detaljplaneförfarande**. Vissa delar av programområdet behöver inte följas av detaljplaneläggning då de faktiska förhållandena stämmer med gällande detaljplan.

I detaljplanearbetet bör bl a beaktas följande:

- Olika väghållare (kommun, vägsamfällighet, enskild) finns inom programområdet. Dessa förhållanden behöver uppmärksammas och klargöras.
- Vägsamfälligheten Röhälla GA 10 för del av Mjölbyvägen berörs liksom mindre del av vägsamfälligheten Röhälla GA 11 för del av Romanäsvägen.
- Flera servitut finns, främst i nära anslutning till Mjölbyvägen/järnvägen, exempelvis för trädsäkring längs järnväg, ett par båtplatser, flertalet vägar, brygga etc.
- Ledningar och eventuella ledningsrätter av olika slag passerar genom området. Exempelvis längs Mjölbyvägen finns en ledningsrätt för vatten- och avloppsledningar. Möjlighet att flytta ledningar och/eller gräva ner i mark kan medges via överenskommelse med ledningsägare.
- Ställningstagande behöver tas om hela programområdet avses omfattas av kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Detta är avhängigt vilken VA-lösning (enskild eller kommunal anläggning) som väljs. För områden som avses innefattas i kommunalt verksamhetsområde för VA behövs kommunfullmäktigebeslut.
- Dagvattenanläggningar inom planlagt område som ska användas för flera fastigheter ska anmälas till kommunens miljöskydds-enhet.
- Dagvatten ska hanteras inom fastighetens gränser och får inte belasta den statliga infrastrukturen. Trafikverkets diken, trummor och andra anläggningar är enbart till för vägens och järnvägens avvattning.
- Vattenverksamhet: Ett genomförande av anläggningar i Skoboviken innebär antingen anmälningspliktig eller tillståndspliktig verksamhet. För arbete i vatten gäller enligt 11 kap MB att yta för anläggning i vatten upp till 3000 m² prövas av länsstyrelsen (över 3000 m² prövas av Mark- och miljödomstolen). Anmälningsplikt kan föreligga om anläggning (även dagvattenanläggningar) förläggs inom vattenområde (område som täcks av vatten vid ett 100-årsflöde).

- Det bör klarläggas kring skötsel/ansvar för båtramp (som även kan tjäna räddningstjänstens ändamål) samt bryggor (t ex kommunens ansvar eller som gemensamhetsanläggning, eller annat). Likaså om det bör bildas servitut, gemensamhetsanläggning eller dylikt för tillfarten/parkering till ramp samt gemensam bryggplats. Detta behöver utredas i efterföljande planarbete.
- Arrende för mobilmast bör sägas upp vid bostadsutbyggnad i Granelund. Uppsägning av arrendet behöver ske minst 12 månader före arrendetidens slut. Dialog bör ske med ledningsägare för ny plats för mast i fortsatt arbete.
- Det bör klarläggas om det finns ekonomiska förutsättningar att förse hela området (såsom Skobo) med fjärrvärme i fortsatt arbete.
- Längs Skoboviken pågår fastighetsbestämning då det är osäkra fastighetsgränser i området. Denna hantering uppmärksammas och klarläggs i fortsatt arbete.
- Förekomst av den invasiva arten Jätteloka finns vid ÅVC vilket behöver utredas innan eventuell omvandling till rekreationsområde.
- Exploatering som kräver åtgärder eller kan komma att påverka Trafikverkets anläggningar behöver säkerställas genom avtal mellan kommun och Trafikverket. Avtal ska vara tecknat innan antagande av detaljplan.
- Ambitionen bör vara att nyttja 1%-regeln i det planerade bostadsområdet Skobo. (Den så kallade 1%-regeln är en modell för finansiering av konstnärlig gestaltning av offentliga miljöer, där 1% av byggkostnader avsätts till konst.)

GENOMFÖRDA UTREDNINGAR

Genomförda utredningar under programskedet:

- Översiktlig geoteknisk undersökning, Nytt exploateringsområde, Granelund, WSP, 2016-10-31
- Arkeologisk rapport 2017:27, Jönköpings läns museum
- Arkeologisk rapport 2018:32, Jönköpings läns museum
- Förprojektering av lakvattenreningsanläggning, Norraby deponi, Tranås, Structor, 2021-02-05
- Naturvärdesinventering (NVI), Vid Granelund/Skobo, Tranås kommun, inför planarbete, Calluna, 2023-11-29
- Artskyddsutredning - fåglar Granelund/Skobo, Tranås kommun, Calluna, 2024-04-09
- VA- och vägförprojektering – Granelund-Skobo, Norconsult, 2024-04-22
- Norrabyparken, utvecklingsförslag för Norraby deponi till rekreationsområde, Tyréns, 2024-06-19
- Trafikflödesberäkning Skobo-Granelund, Tranås Kommun, Bouvier Sverige AB, 2024
- Trafikbullerutredning Skobo – Granelund i Tranås, Brekke & Strand Akustik AB, 2025-01-16

ADMINISTRATIVA FRÅGOR

MEDVERKANDE

Kommunen med dess tjänstemän har genomfört programarbetet.

Tranås den 16 juni 2025

Johannes Nilsson
Planarkitekt
Tillväxtavdelningen
Kommunledningsförvaltningen

Tom Å Johannesen
Tillväxtchef
Tillväxtavdelningen
Kommunledningsförvaltningen